

Role nestátních neziskových organizací v ochraně obyvatelstva v ČR a ve vybraných státech

Eliška Koudelková

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Eliška Koudelková
Osobní číslo: L21600
Studijní program: B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Role nestátních neziskových organizací v ochraně obyvatelstva v České republice a ve vybraných státech

Zásady pro vypracování

1. Popište nestátní neziskové organizace, jejich činnosti a uplatnění v systému ochrany obyvatelstva.
2. Analyzujte stav a současnou roli nestátních neziskových organizací v České republice a stav v zahraničí.
3. Vytvořte kritéria pro hodnocení rozdílů vybraných zemí, analyzujte a definujte jejich roli a na základě získaných výsledků stanovte návrhová opatření.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. HADDOW, George D.; BULLOCK, Jane A. a COPPOLA, Damon P. *Introduction to emergency managment. 7.* Oxford: Butterworth-Heinemann, 2020. ISBN 978-0-12-817139-4.
2. KAVAN, Štěpán. *Nestátní neziskové organizace, dobrovolníci a možnost spolupráce při mimořádných událostech.* Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2022. ISBN 978-80-7422-833-9.
3. ŘEHÁK, David. MARTÍNEK, Bohumír a LEGIERSKÁ, Petra. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. 2. rozšířené vydání.* Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. ISBN 978-80-7385-220-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. et Mgr. František Paulus, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 4. prosince 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 3.5.2024

Jméno a příjmení studenta: Eliška Koudelková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce se věnuje tématu nestátních neziskových organizací a jejich roli v ochraně obyvatelstva. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části se nachází představení ochrany obyvatelstva a její stručné historie v České republice. Dále se zaměřuje na samotné nestátní neziskové organizace a jejich roli v ochraně obyvatelstva. V závěru teoretické části představuje vybrané státy a popisuje jejich systém ochrany obyvatelstva. Praktická část se zabývá vybranými neziskovými organizacemi z každého státu, a ty následně analyzuje podle vybraných kritérií. Následuje komparace nestátních neziskových organizací ve jednotlivých státech a následná komparace vybraných států. V poslední části práce navrhuje opatření, které by pomohly zjištěné nedostatky zlepšit či odstranit.

Klíčová slova: ochrana obyvatelstva, nestátní nezisková organizace, dobrovolnictví, spolupráce

ABSTRACT

The bachelor thesis is devoted to the topic of non-governmental non-profit organizations and their role in the protection of the population. The thesis is divided into a theoretical and a practical part. In the theoretical part there is an introduction of population protection and its brief history in the Czech Republic. It also focuses on the NGOs themselves and their role in population protection. At the end of the theoretical part, it introduces selected countries and describes their population protection system. The practical part deals with selected NGOs from each state and then analyses them according to selected criteria. This is followed by a comparison of NGOs in each state and then a comparison of the selected states. In the last part of the paper, it proposes measures to improve or eliminate the identified gaps.

Keywords: population protection, non-governmental non-profit organization, volunteering, cooperation

Ráda bych poděkovala mému vedoucímu práce, kterým byl plk. Mgr. et Mgr. František Paulus, Ph.D., MBA. Jeho cenné rady, ochota a trpělivost mi byly velkou pomocí při zpracovávání závěrečné práce. Dále chci poděkovat panu Ing. Martinu Džermanskému za jeho odbornou a pohotovou pomoc.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 OCHRANA OBYVATELSTVA A NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ČR.....	12
1.1 OCHRANA OBYVATELSTVA	12
1.1.2 Vývoj ochrany obyvatelstva.....	15
1.2 NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	17
1.2.1 Základní charakteristika	18
1.2.2 Role NNO v ochraně obyvatelstva.....	21
2 OCHRANA OBYVATELSTVA A NNO VE VYBRANÝCH STÁTECH.....	25
2.1 SLOVENSKÁ REPUBLIKA	25
2.2 POLSKÁ REPUBLIKA.....	26
2.3 SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	27
2.4 RAKOUSKÁ REPUBLIKA	28
3 DÍLČÍ ZÁVĚR	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	31
4 ANALÝZA NNO ČINNÝCH V OCHRANĚ OBYVATELSTVA.....	32
4.1 ČESKÁ REPUBLIKA	33
4.1.1 Český Červený kříž	33
4.1.2 Dobrovolní hasiči	35
4.1.3 ADRA	37
4.1.4 Člověk v tísní	39
4.2 SLOVENSKÁ REPUBLIKA	40
4.2.1 Slovenský Červený kříž	40
4.2.2 Požárníci.....	42
4.2.3 Člověk v ohrožení	43
4.2.4 Svaz kynologických záchranářských brigád	45
4.3 POLSKÁ REPUBLIKA.....	46
4.3.1 Polský Červený Kříž	46
4.3.2 Požárníci.....	48
4.3.3 Horská služba	49
4.3.4 Báňská záchranná služba.....	50
4.4 SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO	51
4.4.1 Německý Červený Kříž.....	51
4.4.2 Požárníci.....	53
4.4.3 Pracovní samaritánský spolek	54
4.4.4 Johanitánská úrazová pomoc.....	55
4.5 RAKOUSKÁ REPUBLIKA	56

4.5.1	Rakouský Červený kříž	56
4.5.2	Požárníci.....	57
4.5.3	Pracovní samaritánský svaz	58
4.5.4	Johanitánská úrazová pomoc.....	59
5	KOMPARACE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	61
	ČESKÁ REPUBLIKA	61
	SLOVENSKÁ REPUBLIKA	62
	POLSKÁ REPUBLIKA	62
	SPOLKOVÁ REPUBLIKA NĚMECKO.....	63
	RAKOUSKÁ REPUBLIKA	64
6	NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ	65
	ZÁVĚR	67
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	68
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	74
	SEZNAM OBRÁZKŮ	76
	SEZNAM TABULEK.....	77
	SEZNAM PŘÍLOH.....	78

ÚVOD

Každým rokem se celosvětově zvyšuje počet přírodních katastrof, jako jsou například zemětřesení, povodně, sucha, hurikány a jiné, ale také dochází ke krizím zaviněným člověkem, například ozbrojené konflikty, války či lokální konflikty. Tím dochází ke zvýšení potřeby přijímání humanitární pomoci. Současně s rozvojem společnosti a rostoucím povědomím o těchto problémech stoupá množství poskytované pomoci. Humanitární pomoc často spojujeme s konkrétními prospěšnými činnostmi pro lidi. Tím se myslí poskytování nezbytných věcí a služeb, které uspokojují základní životní potřeby. Konkrétně to zahrnuje jídlo, vodu, přístřeší, zdravotní péči, vzdělání, materiální pomoc na obnovu domů a prevenci. Poskytování takové pomoci není vždy jednoduché, protože krize často nastávají v náročných a specifických prostředích, jako jsou katastrofy, válečné zóny nebo oblasti postižené epidemiemi. Potřeba pomoci je v dnešní době velmi naléhavá a lidé jsou o ni žádáni prostřednictvím různých médií. Česká republika poskytuje humanitární pomoc jak svým občanům, tak i v zahraničí prostřednictvím státních institucí a humanitárních organizací. Pomoc by měla směřovat přímo k obětem humanitární krize, bez ohledu na náboženské, politické nebo rasové přesvědčení. Existují oblasti světa, které jsou více ohroženy katastrofami než jiné, ale žádná není zcela bez rizika. V oblasti humanitární pomoci je důležité brát vážně každou hrozbu a riziko, aby úsilí mohlo zachránit životy pracovníků i obyčejných lidí.

Práce se dělí na teoretickou a praktickou část. Teoretická část seznamuje s důležitými pojmy jako je krizová situace nebo mimořádná událost a také se systémem ochrany obyvatelstva jak v České republice, tak v okolních státech. Dále přibližuje, co jsou to nestátní neziskové organizace a jaká je jejich role v ochraně obyvatelstva a jakou roli zde odehrávají dobrovolníci. Závěr teoretické části této práce představí vybrané státy a zvolené nestátní neziskové organizace z každého státu. Praktická část bude podle vybraných kritérií analyzovat jednotlivé organizace vybraných států a s pomocí těchto kritérií bude použita vícekritériální metoda pro následnou komparaci. Následně bude provedena komparace ze zjištěných výsledků jednotlivých států. V poslední řadě budou stanoveny návrhová opatření a doporučení pro zlepšení či odstranění zjištěných nedostatků.

Cílem této bakalářské práce je analýza stavu a současné role nestátních neziskových organizací v České republice a ve vybraných státech, analýza těchto organizací a na základě získaných výsledků stanovení návrhových opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OCHRANA OBYVATELSTVA A NESTÁTNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE V ČR

Je klíčové porozumět spojitosti mezi činnostmi nestátních neziskových organizací (dále „NNO“) a ochranou obyvatelstva v České republice. NNO hrají v ochraně obyvatelstva zásadní roli tím, že poskytují širokou škálu služeb, podpory a aktivit, které mají za cíl chránit a zlepšovat životní podmínky občanů. Tyto organizace se angažují v různých oblastech, jako jsou lidská práva, sociální podpora, zdravotní péče, environmentální ochrana a mnoho dalších.

Důležitým aspektem je, že NNO jsou často schopny flexibilně reagovat na aktuální potřeby a krizové situace, a to díky své nezávislosti na státních strukturách a schopnosti mobilizovat dobrovolníky a zdroje v krátkém čase. To je zvláště důležité v dobách mimořádných událostí, jako jsou přírodní katastrofy, zdravotní epidemie nebo sociální konflikty.

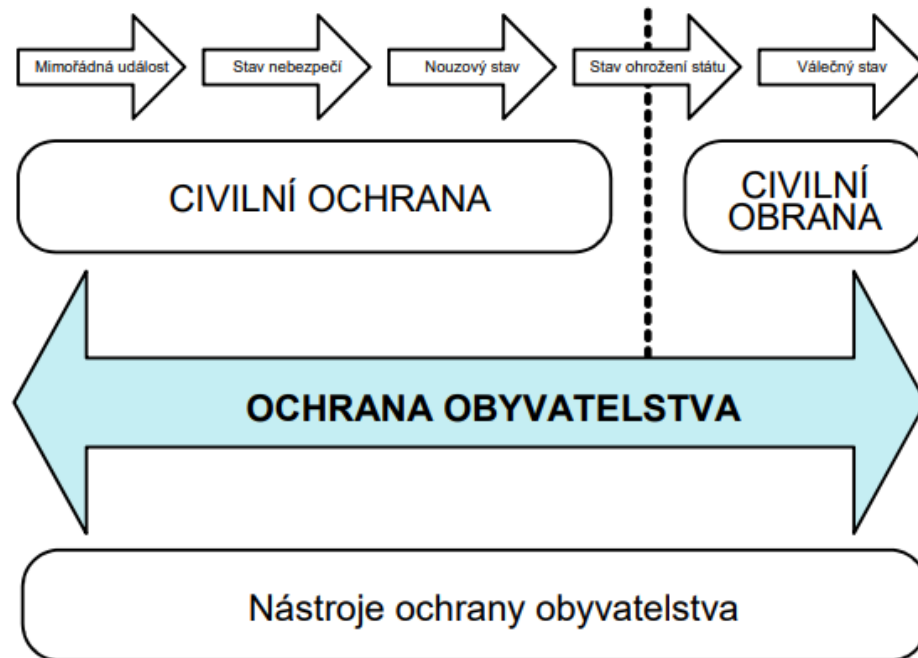
Celkově tedy spolupráce mezi nestátními neziskovými organizacemi a ochranou obyvatelstva v České republice představuje dynamický a komplexní proces, který posiluje bezpečí, blahobyt a práva občanů. Jsou to právě tyto organizace, které často hrají klíčovou roli v inovativních přístupech a řešeních pro dosažení lepších životních podmínek pro všechny občany.

1.1 Ochrana obyvatelstva

Už od začátku existence lidstva bylo ohrožováno nespočetnou řadou různých nebezpečí. Nejprve šlo o hrozby živelních katastrof, etnické, sociální i náboženské střety, které ale mohly vyústit ve válečné konflikty. S průmyslovou revolucí přišla další řada nebezpečí v podobě průmyslových havárií. Podobně tak u vývoje moderních technologií přibývá spousta možných druhů ohrožení, jako například jaderná energie, nanotechnologie, informační technologie nebo biotechnologie. (Koncepce OO, 2013)

I když se v řadě zemí Evropy i světa pro označení koordinovaného systému vztahů, vazeb a opatření k ochraně osob, zdraví a majetku používá termín civilní ochrana nebo civilní obrana, v České republice (dále „ČR“) tento terminologický rozpor řeší Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 (dále „Koncepce ochrany obyvatelstva“). Přestože tento nesoulad vznikl historickým vývojem ochrany obyvatelstva, je dodnes zakotven v Konceptu ochrany obyvatelstva. Zde je civilní ochrana chápána jako ochrana obyvatelstva před nevojenskými hrozbami, naopak pojem civilní obrana je

používána v případě ochrany obyvatelstva za ozbrojeného konfliktu, viz obrázek 1. (Zeman et al., 2021)

Obrázek 1 Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany (HZS ČR, 2023)

Ke katastrofálním následkům, co na našem území zanechaly povodně v létě roku 1997 se přidala čím dál větší a dosažitelnější snaha ČR dostat se do Severoatlantické aliance (dále „NATO“). To vyústilo v přijetí ústavního zákona 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. V roce 1999 byl v parlamentu předložen další zákon upravující problematiku krizového řízení. (Šilhánek, Dvořák, 2003)

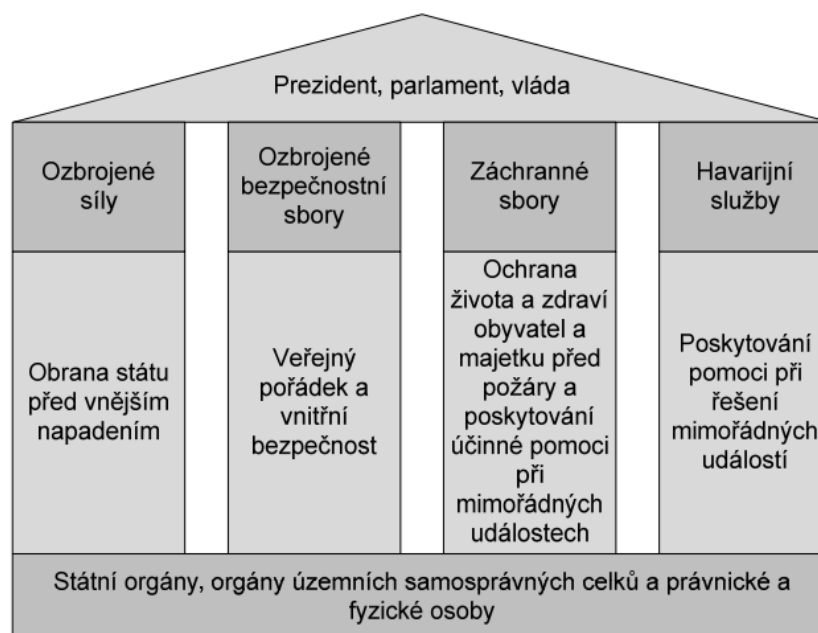
K přijetí tzv. „balíčku krizových zákonů“ došlo až v roce 2000. Mimo jiné byl přijat např. zákon 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (dále „krizový zákon“), nebo zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (dále „zákon o IZS“), který nabízí právně ukotvený pojem ochrany obyvatelstva a to „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“. Další, o něco širší a novější pojem, nabízí již zmíněná Koncepce ochrany obyvatelstva. Ta definuje ochranu obyvatelstva jako „*plnění úkolů v oblasti plánování, organizování a výkonu činností za účelem předcházení vzniku, zajištění připravenosti na mimořádné události a krizové situace a jejich řešení; ochranou obyvatelstva je dále plnění úkolů civilní obrany*“. (Koncepce OO, 2013)

Z této definice ochrany obyvatelstva vychází dva důležité pojmy, mimořádná událost a krizová situace. Mimořádnou událost lze podle § 2 písm. b) zákona o IZS chápat jako „škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie které ohrožují, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“. (Česko, 2000)

Pojem krizové situace zase nabízí § 2 písm. b) krizového zákona jako „mimořádná událost, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.“ (Česko, 2000)

S přijetím zákona o IZS se stalo ústředním orgánem správy pro ochranu obyvatelstva Ministerstvo vnitra a tím se realizoval převod civilní ochrany do jeho působnosti. Jeho úkoly na úseku civilní ochrany vykonává generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. Dále ochranu obyvatelstva zajišťují orgány kraje, orgány obce s rozšířenou působností a také orgány obcí. (Zeman et al., 2021)

Bezpečnostní systém české republiky lze rozdělit do čtyř základních pilířů. Obranu státu před vnějším napadením mají v gesci ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory mají naopak na starosti veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost. Záchranné sbory zajišťují bezpečnost při mimořádných událostech s pomocí havarijních služeb. (Řehák et al., 2019)

Obrázek 2 Bezpečnostní systém České republiky (HZS ČR, 2023)

1.1.1 Integrovaný záchranný systém

Celou oblast IZS upravuje zákon č. 239/2000 Sb., o IZS. Tento zákon řeší oprávnění, působnost a povinnost všech subjektů zapojených do přípravy na MU a při záchranných a likvidačních pracích. Mezi základní složky IZS patří Hasičský záchranný sbor, Policie České republiky, jednotky požární ochrany a poskytovatelé zdravotní záchranné služby. Tyto složky IZS zabezpečují nepřetržitou pohotovost v případě vzniku MU, její následné vyhodnocení, a neodkladný zásah v místě MU. (Česko, 2000)

Mimo základní složky IZS vykonávají v místě MU svoji činnost i ostatní složky IZS. Mezi ně lze zařadit vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, nebo orgány ochrany veřejného zdraví. Tyto složky poskytují plánovanou pomoc na vyžádání dle §21 zákona č. 239/2000 Sb., o IZS, nebo poskytují osobní nebo věcnou pomoc podle §15 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

Díky těmto dohodám se otevírá možnost vzájemné spolupráce a součinnosti s neziskovými organizacemi. Organizaci a spolupráci dobrovolníků neřeší základní složky IZS, nýbrž samotné NNO, organizační složky obce či jiné organizace. (Kavan, 2022)

1.1.2 Vývoj ochrany obyvatelstva

Jak už bylo zmíněno, ČR dnes používá oproti jiným zemím, které používají termíny civilní ochrana nebo civilní obrana, označení „Ochrana obyvatelstva“. V historii si však těmito termíny prošla také.

Přístup k organizované ochraně obyvatelstva zásadně změnila rozsáhlé změny ve vojenství, rychlost vývoje nových bojových prostředků a jejich rozšiřování v průběhu 1. světové války. To mělo za vinu, že se cílem rozsáhlého konfliktu soupeřů často stávalo civilní obyvatelstvo. Tyto situace byly zaviněny tím, že se díky vývoji především vojenského letectva a chemických zbraní, nemuseli tito soupeři fyzicky vůbec potkat. To vyústilo ve vznik organizací a spolků, které měli za úkol organizovat ochranu obyvatelstva proti těmto hrozbám. (Řehák et al., 2019)

Z časového hlediska vývoje se organizovaná ochrana obyvatelstva dělí do čtyř časových úseků:

- Civilní protiletectká obrana (1935–1951)

- Civilní obrana (1951–1992)
- Civilní ochrana (1992–2000)
- Ochrana obyvatelstva (2000–současnost)

Tabulka 1 Historie ochrany obyvatelstva (Zeman et al., 2021)

Užívané označení	Převažující zaměření	Resortní příslušnost	Vybrané klíčové právní předpisy
Civilní protiletecká obrana	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana proti leteckým útokům a použití bojových otravných látek 	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo vnitra 	<ul style="list-style-type: none"> • Zákon č. 82/1935 Sb. • Zákon č. 75/1938 Sb. • Vládní nařízení č. 136/1938 Sb. • Vládní nařízení č. 127/1938 Sb.
Civilní obrana	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana proti účinkům útoků v rámci ozbrojeného konfliktu • Ochrana proti účinkům útoků v rámci ozbrojeného konfliktu spojeného s použitím zbraní hromadného ničení • Ochrana proti účinkům rozsáhlých živelných pohrom a průmyslových havárií 	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo vnitra • Ministerstvo obrany 	<ul style="list-style-type: none"> • Vládní usnesení z roku 1951 • Vládní usnesení z roku 1958 • Zákon č. 40/1961 Sb. • Směrnice o CO ČSSR ze dne 9. 12. 1982
Civilní ochrana	<ul style="list-style-type: none"> • Příprava na plnění úkolů vyplívajících z Dodatkových Protokolů I a II k Ženevským úmlouvám • Ochrana proti účinkům rozsáhlých živelných pohrom a průmyslových havárií 	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo obrany 	<ul style="list-style-type: none"> • Usnesení vlády č. 126 ze dne 17.3. 1993 • Usnesení vlády č. 710 ze dne 12. 11. 1997 • Zákon č. 110/1998 Sb.
Ochrana obyvatelstva	<ul style="list-style-type: none"> • Ochrana před mimořádnými událostmi a krizovými situacemi 	<ul style="list-style-type: none"> • Ministerstvo vnitra 	<ul style="list-style-type: none"> • Zákon č. 239/2000 Sb. • Zákon č. 240/2000 Sb. • Zákon č. 320/2015 Sb.

1.2 Nestátní neziskové organizace

V mezinárodním společenství se dobrovolné organizace pro řešení katastrof nazývají různě. Mohou být označeny jako nevládní organizace, neziskové organizace nebo sdružení občanů. I když každý z těchto termínů má v daném kontextu vlastní specifický význam, ve velké míře se jedná o synonyma pro stejný typ organizace. Kavan Štěpán nabízí pojem nestátních organizací jako nestátní neziskové organizace, které vyvíjejí svoji činnost jako poslání ve vztahu k občanské společnosti a podílejí se tak na její stabilizaci a kultivovanosti. (Kavan, 2022)

Podle Dobrezemského a Sejskala se NNO mohou chápat jako soukromé organizace, které fungují v neziskovém sektoru nezávisle na vládě. Tyto organizace jsou tvořeny občany jako formální organizace. Mají charakter právnických osob a jejich existence často vychází z principu, že společenství lidí je schopno samořízení a vzájemného usměrňování. (Dobrozemský, Sejskal, 2015)

Počet NNO, které se zaměřují na mezinárodní humanitární pomoc, se rapidně zvýšil na počátku 90. let minulého století. Etablovaly se jako klíčoví partneři veřejného sektoru např. při reakci na zotavování se z mimořádných událostí nebo katastrof. Vyplňují mezery, které veřejnost, národní a mezinárodní vládní organizace, nejsou schopny vyplnit. Výrazně zlepšují schopnost mezinárodního humanitárního úsilí řešit potřeby obětí prostřednictvím různorodého spektra možností, dovedností a zdrojů, kterými organizace disponují. (Haddow et al., 2020)

V rámci svého výzkumu Jana Šafránková nabízí stručný popis vývoje NNO v ČR. Po roce 1989 se u nás nový prostor pro vznik a rozvoj nestátních neziskových organizací hned v několika oblastech. S tímto masivním vznikem neziskových organizací se stal neziskový sektor součástí národního hospodářství a tím došlo ke vzniku orgánů, které mají za úkol neziskovým organizacím pomáhat. Tímto vznikla Rada pro nadace na základě Usnesení vlády z 10. června 1992 č. 428. Usnesením vlády z 30. března 1998 č. 223. tento orgán po šesti letech svého působení nabyt nynější podobu Rady vlády pro nestátní neziskové organizace (dále „Rada vlády pro NNO“). (Šafránková, 2020)

Jak už bylo výše zmíněno, Rada vlády pro NNO působí v ČR od roku 1998 a dnes se může chápat jako stálý poradní, iniciativní a koordinační orgán vlády ČR v oblasti NNO. Mezi její hlavní úkoly patří shromažďování a projednávání materiálů, týkajících se NNO a snaha pro

vytvoření vhodného prostředí pro jejich existenci a činnost. Tyto materiály následně předkládá vládě. (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2023)

Začlenění NNO ve struktuře státu, společnosti a uspořádání národního hospodářství se mohou organizace charakterizovat podle principu fungování:

- První sektor – ziskový, soukromý, tržní
- Druhý sektor – neziskový, veřejný
- Třetí (nevládní) sektor – neziskový, soukromý
- Neziskový, domácnosti (neformální, soukromé)

Různé dobrovolnické organizace a občanská sdružení aktivně participují na plnění úkolů spojených s ochranou obyvatelstva. Mezi nejrozšířenější patří dobrovolní hasiči, ale důležitou roli hrají i Český červený kříž, Svaz záchranných brigád kynologů ČR, Horská služba, ADRA, Armáda spásy, Česká katolická charita a další. Tyto subjekty úzce spolupracují s Hasičským záchranným sborem ČR na úrovních jak centrální, tak krajské. (Řehák et al., 2019)

1.2.1 Základní charakteristika

Aby se lépe organizace identifikovaly, lze využít mezinárodně sdílenou definici, která se používá již od 90. let 20. století. Podle této definice jsou charakteristickými znaky NNO (Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2023):

- Organizovanost – subjekt je zřízen jako právnické osoba, má stálou organizační strukturu
- Soukromý charakter a nezávislost na státu – subjekt je soukromoprávní
- Nerozdělování zisku – zisk musí být použit pro plnění cílů a poslání organizace
- Samosprávnost – subjekt má svojí vnitřní strukturu, schopnost se sám spravovat
- Dobrovolnost – spoluúčast dobrovolníků

V dnešní době se úloha dobrovolnictví vnímá jako integrální součást naší společnosti. Má dlouholetou tradici, která se na území Evropy odvíjí od církevních dobročinných organizací a dobu rozvoje průmyslové výroby, kde docházelo k rozvoji spolkových hnutí. I když dnes neexistuje mezinárodně shodná definice dobrovolnictví, v každé definici lze nalézt tři společné prvky (Kavan, 2022):

- Je nepovinné
- Je dobrovolné (neplacené)
- Je ve prospěch druhých

Někdy lze doplnit ještě další definiční prvek, kterým je organizační kontext.

Dobrovolnickou činnost v ČR má z hlediska ústředních správních úřadů v gesci Ministerstvo vnitra. Formální dobrovolnictví je ze strany veřejné správy zakotveno do právního systému, kde dobrovolnickou činnost upravuje zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Ten dobrovolnickou službu definuje jako činnost, kde dobrovolník poskytuje (Zákon č. 198/2002 Sb., 2002):

- Pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách
- Pomoc seniorům a osobám sociálně slabým, pomoc při péči o děti, mládež a rodiny v jejich volném čase
- Pomoc při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví
- Pomoc uskutečňování rozvojových programů u mezinárodních institucí apod

Dále mohou být společnými znaky NNO (Šimková, 2012):

- Jedná se o právnické osoby
- Není založena za účelem podnikání
- Není založena za účelem tvorby zisku
- Uspokojuje konkrétní potřeby občanů a komunit
- Mohou, ale nemusí být financovány z veřejných rozpočtů

Další společné znaky soukromých neziskových organizací jsou (Mertová, 2014):

- Ze zákona mají povolenou svoji autonomii, tj. nejsou řízeny z vnějšího okolí
- Členství v těchto organizacích je realizováno na principu dobrovolnosti
- Vytvářejí neformální členské struktury, ale vždy v rámci právní úpravy, podle níž byly založeny a podle níž realizují svoji činnost

Tyto právnické osoby mohou mít několik forem, které definují činnost organizace. Nejrozšířenějším typem neziskové organizace jsou **spolky**. Spolky kladou důraz na svou

členskou základnu, která se zaslouhuje o dosažení cíle spolku. Naopak **nadace a nadační fondy** jsou založeny na majetkové povaze. Jde o samostatný majetek, který byl vyčleněn na podporu prospěšných aktivit. Z časového hlediska se nadace soustředí na dlouhodobou pomoc určité oblasti, kdežto nadační fondy jsou dočasné. Kombinací těchto dvou forem vznikají **ústavy**. Ty využívají jak majetkovou, tak osobní složku. (Svět neziskovek, 2023)

Mezi formy neziskových organizací také patří **církevní organizace**, které lze chápat jako dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy či náboženskými obřady, projevy víry, bohoslužby, vyučování a duchovní služby. Mohou také poskytovat obecně prospěšnou činnost poskytováním duchovní služby a posil zasaženým osobám a oblastem. (Kavan, 2022)

Subjekty, které se nacházejí v neziskovém netržním sektoru, získávají prostředky důležité pro jejich činnost skrze přerozdělovací procesy a principy těchto procesů jsou řešeny pomocí veřejných financí. Neziskový sektor nemá za cíl co nejvyšší finanční zisk, ale co nejlepší dosažení užitku. Ten má většinou podobu veřejné služby.

Tímto stylem získávání financí k naplnění především společenského přínosu a necílení na finanční zisk jsou právě neziskové organizace specifické. I když tento systém přináší řadu pozitiv, současně s tím vznikají i mnohá negativa. Jelikož je tento sektor čerpá finance a prostředky z veřejných i soukromých financí, je tedy financován právníky a fyzickými osobami, nemohou očekávat, že se jim tento vklad vrátí jako finančně vyjádřený zisk. (Kavan, 2022)

NNO se snaží najít dlouhodobý, nejlépe trvalý finanční zdroj. Tím pádem se organizace obrací na subjekty, které mají zájem se podílet na poslaní organizace.

Problematiku financování NNO upravuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů. Na základě toho zákona může mít financování organizací třetího sektoru podobu dotací ze státního rozpočtu, grantů nebo daňových úlev. (Kavan, 2022)

Také se může financování neziskových organizací dělit na dva hlavní toky financí. Jedná se o tzv. výnosy, jednak zvláštní finanční zdroje. Výnosy mohou být získávány (Mertová, 2014):

- Z vlastní činnosti
- Z doplňkové činnosti

- Z prodeje či pronájmu
- Z reklam
- Z darů, dědictví, sponzoringu
- Od pojišťoven a fondů
- Z úroků svých vkladů a půjček
- Ze sbírek, tombol a loterií
- Ze zdrojů vzniklých organizací zákonnými daňovými úlevami
- Z příspěvků z veřejných rozpočtů ve formě např. příspěvků či dotací

Dále mohou být získávány zvláštními finančními zdroji:

- Členské příspěvky
- Příspěvky věřících občanů (některé náboženské společnosti)
- Výnosy z daní a poplatků stanovených zákony (obce, kraje)
- Vklady zakladatelů (nadace, nadační fondy)
- Výnosy z obchodování s cennými papíry ve vlastnictví organizace na kapitálovém trhu
- Úvěry

1.2.2 Role NNO v ochraně obyvatelstva

Ekonomické teorie na jednu stranu přisuzují neziskovým organizacím významnou a mnohdy nenahraditelnou úlohu, avšak z ekonomického hlediska je často považují za relativně nepodstatné. Při vzniku mimořádných událostí se však na základě předchozích zkušeností objevují případy, kdy byla role těchto organizací nezbytná. (Hyánek et al., 2007)

Dle Arlikattiho a kolektivu autorů lze role NNO rozdělit na tři druhy. Prvním je **role kompenzační**, kde NNO nahrazují vládu v poskytnutí potřebné, bezprostřední a rychlé pomoci. K tomuto dochází zejména v rozvojových zemích, ale v důsledku vzniku MU se tento fenomén vyskytl i v západních zemích. Jednoduše řečeno, NNO zde zastávají roli vyplňovatele mezer. Druhá role, zastává **roli mediátora**. Jedná se o kanál zdrojů, který čerpá z několika sektorů, jako je sektor soukromý ziskový, veřejný neziskový, nebo sektor domácností. Lze si pod tím představit různé sponzorské dary, veřejné sbírky nebo

dobrovolnické práce a finanční dary soukromých dárců. S touto rolí úzce souvisí třetí role, a to role komplementární. Tyto NNO poskytují dodatečné materiální, finanční či lidské zdroje, společně se zkušenostmi a znalostmi, které mohou poskytnout pro vypořádávání s následky mimořádné události. (Arlikatti et al., 2012)

Jednotlivé činnosti NNO a dobrovolníků se odvíjejí od konkrétního typu mimořádné události a následného dopadu na společnost. Při řešení mimořádné události se dělí dobrovolnická činnost na několik základních oblastí (Kavan, 2022):

- Monitoring – dobrovolníci jsou součástí terénního šetření. Výstupy získané z tohoto šetření slouží ke zjištění rozsahu škod a dopadů MU, materiálních a psychických potřeb zasažených osob. Tyto výstupy jsou dále důležité pro správně fungující koordinaci NNO, zástupců samosprávy a složek IZS.
- Koordinační centrum – slouží jako poskytovatel informací zasaženým osobám a pomáhajícím organizacím pomocí např. telefonických rozhovorů, sociálních sítí, databázových programů nebo e-mailů. Vede se zde evidence nabídek pomoci a dobrovolníci zde získávají informace o tom, kde je pomoc potřeba a kde se hlásit.
- Materiální pomoc – skladování a distribuce poskytnuté materiální pomoci. Lze sem zařadit přebírání a třídění materiální pomoci dobrovolníky a její distribuci zasaženým osobám.
- Manuální pomoc – jedná se přípravu na MU nebo odklizení jejích následků. Např. při povodních dobrovolníci mohou pomoci s pytlváním, stavěním hrází, odklizení naplavenin, čištění a další.
- Psychosociální pomoc – Zaměřuje se na podporu osob zasažených MU nebo KS, zejména naplňování tělesných, duševních, duchovních a sociálních potřeb. Tato pomoc může být i dlouhodobá, resp. může pokračovat až několik měsíců.
- Finanční pomoc – po zjištění a vyhodnocení rozsahu poškození vyškolenými dobrovolníky ve spolupráci se zástupci samosprávy, dochází k poskytování finanční podpory. Tato podpora se převážně poskytuje pro obnovu poškozených nemovitostí či zdrojů pitné vody.

Důležité je poznamenat, že veškerá dobrovolnická činnost přímo na místě MU by měla být skrze NNO a podřídit se organizaci a koordinaci se základními složkami IZS. Z toho důvodu by měly mít jednotlivé organizace své koordinátory dobrovolníků, kteří se řídí rozkazy IZS.

Při vzniku MU je důležitá spolupráce všech zapojených subjektů. Je tedy žádoucí, aby se navzájem informovaly o jednotlivých krocích, které podnikají a z toho důvodu dochází k pravidelnému setkávání zástupců NNO, samosprávy a složek IZS. Tyto setkání slouží k předávání informací z místa MU do koordináčního centra, ke starostům zasažených obcí a okolí, ale také k veřejnosti, která nabízí materiální a dobrovolnickou pomoc. Činnost NNO se může také rozdělit na jednotlivé sektory ve vymezených lokalitách. Koordinátoři dobrovolníků mají za úkol (Pravidla dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech. 2013):

- Pomáhat a podporovat zajištění komunikace a spolupráce se složkami IZS a orgány krizového řízení
- Koordinovat a evidovat konkrétní činnost NNO při zajištění potřebné pomoci obyvatelstvu v místě události
- Vyžadovat nebo doplňovat prostřednictvím koordináčních center chybějící dobrovolníky a materiální pomoc a činnosti pro fungování nasazených NNO, podílet se na využití věcných a finančních nabídek v zasažených místech, řešit požadavky a usměrňovat nabídky organizované i neorganizované dobrovolnické pomoci
- Shromažďovat a dokumentovat informace pro dlouhodobou pomoc
- Vést evidenci, dokumentaci a pojištění dobrovolníků
- Dbát na bezpečnost a ochranu zdraví při práci dobrovolníků
- Podporovat distribuci informačních materiálů obyvatelům zasažených oblastí
- Spolupracovat při zřízení a provozování skladu humanitární pomoci

Z časového hlediska lze činnosti dobrovolnické pomoci při MU dělit na tři hlavní etapy. Jedná se o akutní fázi, která trvá 1-3 dny. Hned po ní přichází na řadu fáze střednědobá, která může trvat 3 dny - 1 měsíc. Ve finále přijde fáze obnovy neboli dlouhodobá, která může trvat až 18 měsíců.

- Akutní fáze – okamžitá, naléhavá pomoc, při které jde o záchranu života a majetku osob. Tuto pomoc mají za úkol prioritně složky IZS a dobrovolníci se zapojují pod vedením svého koordinátora.
- Fáze střednědobá – likvidace škod a poskytování materiální a psychosociální pomoci. Jde o hlavní etapu týkající se dobrovolnické pomoci.

- Fáze dlouhodobá – poskytování dobrovolnické, ale i odborné pomoci, pokud dojde k situaci, kde zasažené osoby nemají dostatečné zdroje a prostředky pro zvládnutí situace.
- Přípravná fáze – příprava dobrovolníků a koordinátorů pod vedením NNO nebo IZS na další možnou událost. Tato fáze probíhá mezi koncem jedné MU a příchodem další MU. Dochází ke zhodnocení zkušeností nebo organizování výcviků.

(Pravidla dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech, 2013)

2 OCHRANA OBYVATELSTVA A NNO VE VYBRANÝCH STÁTECH

Stejně jako v dnešní České republice se ve většině zemí Evropy začal systém ochrany obyvatelstva řešit během 1. světové války. V tomto a v meziválečném období se na území tehdejšího Československa a jeho okolí vyvíjela civilní ochrana jako ochrana před konvenčním leteckým bombardováním a chemickými útoky.

Také je potřeba zmínit, že se ochrana obyvatelstva vyvíjela v České republice, Slovensku, Polsku, Rakousku a Německu jinak z důsledku politické situace. Příkladem může být nejen ukončení výstavby úkrytů v zemích bývalého východního bloku, např. České republice, Slovensku nebo Polsku, ale také jejich rušení. Tento historický vývoj zavinil poměrně veliký rozdíl mezi sousedními státy České republiky.

V dnešní době se systém ochrany obyvatelstva v Polsku a na Slovensku tolik neliší od toho v České republice. Je specifický tím, že hasičské záchranné sbory jsou vykonávány ve služebním poměru, ale pro další záchranné sbory je využíván zaměstnanecký poměr. Velkou roli zde pak hrají také dobrovolní hasiči. Důležité je poznamenat, že i přes to má ochranu obyvatelstva na Slovensku v gesci MV a okresní úřady na rozdíl od ČR, kde hlavním nositelem ochrany obyvatelstva je HZS.

Právě dobrovolná činnost v záchranných složkách je něco, co činí Německo a Rakousko odlišnými od zbylých okolních států ČR. Dobrovolníci tvoří většinu hasičských sborů, ale také se výrazně uplatňují u ostatních záchranných organizací. Velkou roli v záchranných složkách hrají neziskové nestátní organizace, zejména Červený kříž. (Ochrana obyvatelstva ve vybraných evropských zemích, 2009)

2.1 Slovenská republika

Ústředním orgánem státní správy pro civilní ochranu je Úřad civilní ochrany Ministerstva vnitra Slovenské republiky, MV Slovenské republiky dále plní úkoly civilní ochrany a spolupracuje se státními orgány, samosprávnými kraji, obcemi, fyzickými a právnickými osobami. V případě nouze je možnost nasazení Armády Slovenské republiky Ministerstvem obrany SR. (Gráfová, 2020)

Složky Hasičského záchranného sboru vykonávají svoji službu v rámci služebního poměru, zatímco dobrovolní požárníci či příslušníci NNO a občanských sdružení, vykonávají svoji

činnost dobrovolně. Jde tedy o kombinaci profesionálního principu a principu dobrovolnosti. (Linhart, Šilhánek, 2008)

Tabulka 2 Slovenská republika – přehled státu

Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota osídlení	Státní zařízení
49 036	5 449 270	111,13	Parlamentní republika

Na Slovensku se nachází několik klíčových nestátních neziskových organizací, které hrají důležitou roli v poskytování služeb a podpoře občanů v různých situacích. Podobně jako v České republice, i zde má Slovenský červený kříž významnou pozici, zaměřuje se na poskytování humanitární pomoci a podporu v těžkých časech. Dále mezi významné organizace patří požárníci, kteří jsou klíčovými aktéry při ochraně majetku a životů občanů před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Organizace Člověk v ohrožení se také věnuje poskytování pomoci a podpory lidem v těžkých situacích, jako jsou například lidské katastrofy či konflikty. Mezi další významné organizace patří Svaz kynologických záchranářských brigád, který se specializuje na vyhledávání a záchranné operace za pomoci psů, a Báňská záchranná služba, která zajišťuje záchranu a pomoc v případě havárií a nebezpečných situací v hornickém průmyslu. Tyto organizace jsou nedílnou součástí slovenské společnosti a svou činností výrazně přispívají k bezpečnosti, ochraně životů a majetku, a k celkovému blahu občanů.

2.2 Polská republika

Převážná část nouzových služeb v Polsku spadá do pravomoci Ministerstva vnitra. To má za úkol zabývat se prevencí před katastrofami, starat se o veřejný pořádek a poskytovat ochranu obyvatelstva v případě nouzových stavů. (Gráfová, 2020)

V roce 1995 byl vytvořen Státní požární službou Národní záchranářský a hasičský systém, jehož úkolem je chránit životy a zdraví obyvatelstva, jeho majetku a životního prostředí. Jedná se převážně o státní službu v rámci služebního poměru. Na bázi dobrovolnosti vykonávají svou činnost dobrovolní požárníci a příslušníci dalších organizací právní povahy. I zde lze tvrdit, že jde o kombinaci profesionálního principu a dobrovolnictví, ale výrazně zde převažuje princip profesionální. (Linhart, Šilhánek, 2008)

Tabulka 3 Polská republika – přehled státu

Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota osídlení	Státní zařízení
312 679	38 036 118	122	Parlamentní republika

V Polsku, stejně jako v předchozích státech, hraje důležitou roli řada nestátních neziskových organizací, které poskytují klíčové služby a podporují komunitu v časech potřeby. Mezi nejvýznamnější z těchto organizací patří Polský červený kříž, který se zabývá poskytováním humanitární pomoci a podporou občanů v nouzi, a to nejen v oblasti zdravotní péče, ale také v sociální a humanitární oblasti. Další významnou organizací jsou požárníci, kteří hrají klíčovou roli při ochraně majetku a životů občanů před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Báňská záchranná služba je další důležitou organizací, která se specializuje na poskytování pomoci a záchrany v případě havárií a nebezpečných situací v hornickém průmyslu. Na rozdíl od Slovenska, v Polsku patří mezi tyto organizace také horská služba, která se specializuje na záchranné operace v horských oblastech a poskytování pomoci turistům a horolezcům v nouzi. Tyto organizace jsou neoddelitelnou součástí polské společnosti a svou prací významně přispívají k bezpečnosti, ochraně životů a majetku a k celkovému blahobytu obyvatel země.

2.3 Spolková republika Německo

Ochranu obyvatelstva si zajišťují samotné spolkové země Německa. Ochrana obyvatelstva je v každé spolkové zemi upravována a regulována právními předpisy dané země. Na spolkové úrovni řeší tuto problematiku Federální úřad pro civilní ochranu a pomoc při katastrofách, který také slouží jako poradní a podpůrný orgán pro ostatní spolkové země. (Gráfová, 2020)

Nejčastěji se služba v ochraně proti katastrofám dobrovolně vykonává u Bundesanstalt Technisches Hilfswerk (dále THW), neboli Spolková agentura pro technickou pomoc, a časově odpovídá základní vojenské službě. Požárníci jsou v Německu tvořeni převážně dobrovolníky, profesionální hasiče lze nalézt především ve velkých městech. V Německu tím pádem převažuje dobrovolná služba, která je doplněna profesionály a osobami, které podléhají specifické službě v civilní ochraně. (Linhart, Šilhánek, 2008)

Tabulka 4 Spolková republika Německo – přehled státu

Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota osídlení	Státní zařízení
357 588	84 482 267	236	Federativní parlamentní republika

V Německu působí několik významných nestátních neziskových organizací, které poskytují nepostradatelné služby a podporují komunitu v časech potřeby. Mezi tyto organizace patří Požárníci, kteří jsou klíčovými aktéry při ochraně majetku a životů občanů v případě požárů a dalších mimořádných událostí. Dále Německý červený kříž, který poskytuje humanitární pomoc a podporu lidem v nouzi, a to nejen v oblasti zdravotnictví, ale také v sociální a humanitární sféře. Johanitánská úrazová pomoc je specializovanou organizací zaměřenou na poskytování rychlé a efektivní zdravotní péče v případě nehod a mimořádných událostí. A konečně pracovní samaritánský spolek, který se věnuje poskytování první pomoci a sociální podpoře lidem v nouzi. Tyto organizace jsou nedílnou součástí německého společenství a svou prací významně přispívají k bezpečnosti, zdraví a blahobytu obyvatel.

2.4 Rakouská republika

Od roku 2003 nese odpovědnost za zajištění ochrany obyvatelstva Ministerstvo vnitra Rakouska, a to v případě katastrof, zajištění mezinárodní pomoci při katastrofách nebo odpovědnosti za oblast civilního nouzového plánování. (Gráfová, 2020)

Podobně jako v Německu zde převažuje dobrovolnost, a to hlavně u požárníků, kde více než 95 % tvoří dobrovolníci. I u záchranných organizací tvoří profesionálové menšinu. V rámci civilní služby (náhradní vojenská služba) vykonává svou činnost v oblasti civilní ochrany a záchranářství cca 3 tisíce osob ročně. I když se jedná o kombinovaný model služby, převládá zde činnost dobrovolná. (Linhart, Šilhánek, 2008)

Tabulka 5 Rakouská republika – přehled státu

Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota osídlení	Státní zařízení
83 883	9 104 772	106	Federativní parlamentní republika

V Rakousku působí několik významných nestátních neziskových organizací, které hrají klíčovou roli v poskytování pomoci a podpory občanům. Mezi tyto organizace patří rakouský červený kříž, který se zaměřuje na poskytování humanitární pomoci a podporu v nouzových situacích. Dále zde nalezneme Požárníky, kteří jsou klíčovými aktéry v ochraně majetku a životů občanů před požáry a dalšími mimořádnými událostmi. Johanitánská úrazová pomoc je další důležitou organizací, která se specializuje na poskytování rychlé a efektivní zdravotní péče v případě nehod a mimořádných událostí. A nakonec, pracovní samaritánský svaz, který se věnuje poskytování první pomoci a sociální podpoře lidem v nouzi. Tyto organizace jsou nedílnou součástí rakouské společnosti a svou činností významně přispívají k bezpečnosti, ochraně životů a majetku, a k celkovému blahu občanů.

3 DÍLČÍ ZÁVĚR

Bakalářská práce se doposud zabývala jenom teoretickým vstupem do probírané problematiky. První kapitola přibližuje definici ochrany obyvatelstva, definuje pojmy vyplývající z této oblasti a uvádí základní právní rámec, do kterého spadají základní zákony a vyhlášky řešící tuto problematiku. Také poskytuje základní informace o integrovaném záchranném systému a o jeho složkách. Dále také popisuje vývoj ochrany obyvatelstva na našem území. Dále byla zaměřena na samotné nestátní neziskové organizace, vymezení jejich pojmu a ve stručnosti jejich historii a právní ukotvení. Aby takovéto organizace mohly fungovat, musí být správně vyřešen problém financování těchto organizací v neziskovém sektoru. Tato kapitola proto popisuje problematiku financování NNO a vymezuje jejich základní zdroje získávání prostředků. Pro lepší identifikaci NNO se zde také uvádí jejich základní společné znaky, např. dobrovolnost, která je nedílnou součástí neziskových organizací. Tu tato kapitola pro lepší pochopení stručně rozebírá. Na závěr druhé kapitoly se řeší role NNO v ochraně obyvatelstva, ať už od jednotlivých rolí, nebo po jejich činnost při vzniku mimořádné události a koordinaci se základními složkami IZS. Druhá kapitola obsahuje výběr států, a to Slovenské republiky, Polské republiky, Spolkové republiky Německo a Rakouské republiky. U každého státu práce ve stručnosti popsala jeho systém ochrany obyvatelstva a vybrané nestátní neziskové organizace působící v ochraně obyvatelstva.

Praktická část práce se bude věnovat analýze vybraných nestátních neziskových organizací s pomocí vybraných kritérií, a to základní úkoly organizace, právní ukotvení, finanční zabezpečení a personální zabezpečení. Po analýze těchto organizací práce použije vícekritériální metodu komparace a jednotlivé organizace ohodnotí. Toho hodnocení se na závěr porovná mezi vybranými státy. Na závěr práce stanoví návrhová opatření pro zlepšení či odstranění zjištěných nedostatků.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA NNO ČINNÝCH V OCHRANĚ OBYVATELSTVA

Smyslem této části práce je provést analýzu u vybraných nestátních neziskových organizací. Pro tento výběr organizací bylo stanoveno několik základních kritérií. Jedná se o kritéria, která svým způsobem každá organizace poskytuje, nebo by mohla poskytovat, jako jsou základní úkoly, kterými se organizace řídí, právní ukotvení organizace ale především finanční a personální zabezpečení samotné organizace.

Základní úkoly organizace definují její misi a strategické cíle, které určují směr a cíle, jež se snaží dosáhnout. Tyto cíle jsou základem pro operativní cíle, konkrétní úkoly, které organizace plánuje a provádí ke splnění svých strategických cílů. Právní ukotvení organizace se týká právní struktury a požadavků, které musí dodržovat. To zahrnuje právní formu organizace, právní povinnosti a zakládací dokumenty, které stanovují pravidla a postupy organizace.

Finanční zabezpečení organizace se zabývá finanční stabilitou a zdroji. To zahrnuje stanovení rozpočtu, správu finančních prostředků a získávání finančních zdrojů z různých zdrojů, jako jsou dotace ze státního rozpočtu, grantů, darů nebo vlastní činnosti. Personální zabezpečení organizace se týká lidských zdrojů a pracovní síly. To zahrnuje stanovení personální politiky, zaměstnanecké struktury a řízení výkonnosti zaměstnanců, včetně procesů pro nábor, výběr, odměňování, školení a rozvoj zaměstnanců.

Tyto aspekty jsou klíčové pro úspěch a udržitelnost organizace v jejím oboru, a proto je důležité, aby byly pečlivě promyšleny a integrovány do jejího provozu.

Pro účel této práce byly k analýze vybrány vždy čtyři NNO z pěti vybraných států, a to ČR a jejích okolních států. Čtyři z toho důvodu, aby byly porovnávány organizace co nejvíce podobné, jak velikostí, rozsahu působnosti, tak činností. Aby tato analýza měla co nejlépe porovnatelné výsledky, u každého státu jsou vždy analyzovány dvě obdobné organizace, a to Červený kříž a dobrovolní hasiči či požárníci. Dále se u Rakouska a Německa jedná o sesterské organizace samaritánského spolku či Johanitů. Pokud to dostupné informace dovolily, údaje, se kterými práce pracuje, jsou z roku 2022.

Dosažené výsledky z analýzy budou následně předmětem komparace, která bude provedena jednoduchá vícekritériální metodou vytvořená autorem práce. Bude hodnoceno, zda organizace poskytuje potřebné informace. Konečnou částí analýzy bude navržení návrhových opatření a doporučení pro jednotlivé organizace, které vymezení slabé stránky poskytování informací.

4.1 Česká republika

Různé dobrovolnické organizace a občanská sdružení aktivně přispívají k ochraně obyvatelstva. Kromě dobrovolných hasičů, důležitou roli hrají i Český červený kříž, ADRA a Člověk v tísni.

4.1.1 Český Červený kříž

Český Červený kříž je organizací, která se angažuje v oblastech civilní ochrany a ochrany obyvatelstva, a poskytuje pomoc v případech katastrof a jiných mimořádných událostí. Dále se specializuje na poskytování zdravotnických, záchranných, sociálních a dalších humanitárních služeb, jako je například asistence při evakuacích, poskytování nouzového stravování nebo zajištění oblečení a ubytování. (ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023)

Základní úkoly

1. Funguje jako oficiálně uznávaná podpůrná organizace pro vojenskou zdravotnickou službu, která má za úkol školit personál a civilní obyvatelstvo v poskytování humanitární pomoci a základní první pomoci před příchodem lékaře. Provádí výcvik, organizaci a registraci dobrovolných zdravotních sester a ošetřovatelek, zahrnující zajištění nezbytného základního vybavení, a také se podílí na pátrání po pohřešovaných osobách.
2. Podílí se na přípravě v oblasti civilní obrany a ochrany obyvatelstva, poskytuje pomoc v případě katastrof a jiných mimořádných událostí a spolupracuje se státními orgány při propagaci, organizaci a výcviku první pomoci. Zajišťuje provoz, údržbu a obnovu zdravotnického vybavení a zásob a koordinuje a registruje síť záchranných týmů.
3. Poskytuje širokou škálu humanitárních služeb v oblasti zdravotnictví, záchrany a sociální péče, konkrétně:
 - a. Zakládá, udržuje a provozuje různá sociální a zdravotnická zařízení, jako jsou nemocnice, transfúzní centra, specializované rehabilitační a rekonvalescenční střediska, domovy pro seniory, útulky pro bezdomovce, a kuchyně pro přípravu jídel. Zajišťuje také dopravu zdravotní služby a provozuje zařízení pro vzdělávání v oblasti zdravotnictví.
 - b. Organizuje dobrovolné dárcovství krve a zpracování krevních produktů pro lékařské účely, a ocenění dárců krve.

- c. Poskytuje zdravotní a sociální péči pro invalidy, jejich rodiny, bezdomovce, uprchlíky a další osoby potřebující pomoc.
 - d. Zakládá, organizuje a provozuje ošetrovatelské služby pro nemocné a ostatní občany potřebující péči.
 - e. Zřizuje a provozuje další prospěšné zařízení a činnosti pro veřejnost.
 - f. Poskytuje potvrzení nebo výpisy z vlastní centrální evidence na požádání oprávněných jednotlivců nebo právnických osob, které slouží jako důkazy v administrativních procesech.
4. Organizuje a poskytuje podporu pro činnost speciálních oddílů ČČK, jako je například Vodní záchranná služba ČČK.
 5. Organizuje a aktivně podporuje vzdělávání mládeže v oblasti sociální péče a zdravotnictví a motivuje děti a mladé lidi k zapojení se do humanitárních aktivit a projektů ČČK.
 6. Nabízí vzdělávací programy a školení pro veřejnost a své členy, aby byli připraveni aktivně se zapojit do dobrovolnické práce ve všech částech a organizacích ČČK, s cílem naplňovat humanitární poslání této organizace.
 7. Při provádění svých úkolů spolupracuje s vládními orgány a dalšími institucemi v souladu s principy a posláním ČČK.
 8. Rozšiřuje povědomí o mezinárodním humanitárním právu a zásadách ČČK.

(Stanovy ČČK, 2021)

Právní ukotvení

Činnost Českého červeného kříže upravuje zákon č. 126/1992 Sb., o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o Československém červeném kříži.

Z pohledu vnitrostátního práva je ČČK spolkem, v mezinárodním právu se jedná o národní společnost Červeného kříže podle Ženevských úmluv. (Výroční zpráva 2022, 2023)

Spolky v současnosti upravuje zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Finanční zabezpečení

Výroční zpráva nabízí výsledky hospodaření společnosti ČČK za rok 2022. Náklady z projektů financovaných z dotací státního rozpočtu vyšly celkově na 24 571 tis. Kč, zatímco

výnosy byly 24 517 tis. Kč, takže o 54 tis. více. Projekty, které by byly financované z dotací z rozpočtů územních samosprávních celků, nebyly realizovány, ale projekty financované z grantů a účelově vázaných darů měly náklady, které činily 6 228 tis. Kč a stejné byly i výnosy z těchto projektů. Z vlastní činnosti ČČK získal ve výnosech 192 980 tis. Kč a náklady činily 192 838 tis. Kč. Z této činnosti vznikl pro ČČK profit 142 tis. Kč.

Celkem před zdaněním tedy měl ČČK náklady 223 637 tis. Kč a výnosy 223 725 Kč. Výsledek hospodaření za rok 2022 činil profit 88 tis. Kč. (Výroční zpráva 2022, 2023)

Oproti předešlému roku, kde vznikl deficit 1 285 tis. Kč, se tento rok hospodaření ČČK dařilo. (Výroční zpráva 2021, 2022)

Personální zabezpečení

K 31.12.2022 měl český červený kříž měl 11 741 členů, 3 392 dobrovolníků a 563 zaměstnanců. Ti byli sdruženi v 62 registrovaných oblastních spolecích a ve 424 registrovaných místních skupinách. Mládež ČČK sdružovala ve 4 oblastních skupinách 208 členů. (Výroční zpráva 2022, 2023)

4.1.2 Dobrovolní hasiči

Převážná většina dobrovolných hasičů je sdružena ve Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (SH ČMS), menší počet patří do Moravské hasičské jednoty a České hasičské jednoty. Hlavním cílem činnosti SH ČMS je poskytování odborné pomoci v oblasti požární ochrany a řešení mimořádných událostí. Tato organizace nabízí pomoc obcím, státním orgánům, jednotlivcům a firmám při prevenci, odborném výcviku, práci s mládeží, publikační činnosti, pořádání různých akcí a plnění úkolů spojených s ochranou obyvatelstva. (Řehák et al., 2019)

Základní úkoly

Úkoly sborů dobrovolných hasičů (dále SDH) se rozdělují na dvě kategorie. První jsou obecné úkoly, které jsou určeny k naplnění potřeb svého zřizovatele. Druhou kategorií jsou speciální úkoly, které jsou plněny jednotkami v jejich územní působnosti. Mezi obecné úkoly SDH v oblasti ochrany obyvatelstva patří:

1. Záchranné a likvidační práce, včetně technické pomoci při odstraňování následků mimořádných událostí, protipovodňová ochrana, čerpání vody, pátrání a vyhledávání osob a poskytování první pomoci.

2. Varování obyvatelstva, včetně znalosti stanovišť standardního varování v obci, a varování na místech, kde standardní varování není k dispozici.
3. Evakuace obyvatelstva s důrazem na varování, informování a poskytování pomoci handicapovaným, včetně doprovodu a řízení evakuace a evakuačních středisek.
4. Nouzové přežití a humanitární pomoc, například zřízení dočasného shromažďovacího místa pro až 30 osob a poskytnutí péče po dobu 6 hodin s využitím dostupných objektů v obci, a také zajištění a správa míst pro distribuci pitné vody.
5. Opatření při úniku nebezpečných látek, zahrnující varování a informování obyvatelstva, poskytování informací o ochraně a dekontaminaci.
6. Dekontaminace, při níž dochází k provádění úkonů mimo nebezpečnou zónu.
7. Zajištění konstrukcí budov, které byly narušeny.

Mezi speciální úkoly předurčených jednotek zahrnují:

1. Záchrané práce při dopravních nehodách, haváriích s nebezpečnými látkami a technická pomoc při odstraňování následků mimořádných událostí.
2. Evakuace obyvatelstva, včetně určení lokalit pro shromáždění evakuovaných a zajištění provozu samostatného střediska pro evakuaci.
3. Nouzové přežití a poskytování humanitární pomoci, včetně stavby stanů pro nouzové ubytování obyvatel (do 50 osob), podpora při budování a provozování humanitárních základů, obsluha nouzových stanů a distribuce potravin.
4. Ochranná opatření při úniku nebezpečných látek, kdy vybrané jednotky využívají specializované ochranné a detekční prostředky k provedení záchranných a likvidačních prací a k ochraně obyvatelstva v postižené oblasti.
5. Dekontaminace, zejména zařízení místa pro dekontaminaci osob, distribuce náhradních oděvů a ochranných pomůcek, dekontaminaci techniky a dekontaminace zasahujících jednotek nebo složek integrovaného záchranného systému.
6. Poskytování péče osobám po traumatických událostech a podpora jejich psychického a sociálního zdraví. (Řehák et al., 2019)

Právní ukotvení

Činnost jednotek dobrovolných hasičů upravuje zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Organizační struktura jednotky je určena podle vyhlášky č. 247/2001 Sb., která upravuje

organizaci a činnost jednotek požární ochrany, a to v platném znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

Finanční zabezpečení

Hlavními zdroji financování jsou členské příspěvky, podpora od obcí, dotace od územních samosprávních celků a ze státního rozpočtu, a také sponzorské dary. Kromě těchto příjmů se další potřebné zdroje na pokrytí hlavních činností získávají poskytováním služeb podnikatelským subjektům a pronájmem vlastních nemovitostí.

V roce 2022 sdružení pracovalo s dotací od Ministerstva vnitra v celkové výši 24 675 tis. Kč, která byla v průběhu roku čerpána na jednotlivé projekty. Celá dotace byla využita. Sdružení obdrželo dotaci z Programů na podporu nestátních neziskových organizací dětí a mládeže ve výši 22 599 466 Kč. Dále byla přidělena dotace v rámci Státní podpory sportu celkem ve výši 9 386 203 Kč. Z této částky bylo 9 374 663 Kč využito na podporu sportovních, tělovýchovných, organizačních a servisních funkcí sportovního svazu. Zbylá částka ve výši 11 540 Kč byla vrácena, protože nebyla využita konečným příjemcem.

Hlavní činnost sdružení skončila za rok 2022 ztrátou přes 7,1 milionu Kč. Tato ztráta byla kompenzována ziskem z hospodářské činnosti, což vedlo k celkovému zisku před zdaněním přesahujícímu 6,2 milionů Kč. (Výroční zpráva 2022, 2023)

Personální zabezpečení

V roce 2022 mělo sdružení celkem 355 468 členů. Z toho bylo 292 533 hasičů nad 18 let. Sdružení mělo celkově 7 635 sborů (SDH) a 77 okresních sdruženích a 14 krajských sdruženích. (Výroční zpráva 2022, 2023)

4.1.3 ADRA

ADRA Česká republika je organizací zaměřenou na humanitární pomoc a rozvoj, která podporuje lidi v tísní jak v Česku, tak i v zahraničí. Je členem mezinárodní sítě charitativních organizací ADRA, která působí ve více než 100 zemích světa. Její hlavní aktivity zahrnují poskytování okamžité pomoci při různých typech přírodních katastrof a zlepšování životních podmínek lidí žijících v chudobě. Prostřednictvím jejích dobrovolnických center po celé zemi spojuje lidi ochotné pomáhat s těmi, kdo potřebují pomoc, jako jsou senioři, lidé se zdravotním postižením a další. Kromě toho se angažuje i v oblasti globálního vzdělávání. (ADRA, 2023)

Základní úkoly

1. Snaha o zlepšení životní úrovně a zdraví lidí v České republice, rozvojových zemích a zemích potřebujících podporu.
2. Podporuje tvorbu a implementaci vládních plánů a projektů, které podporují rozvoj zemědělství, zdravotnictví, řemesel, boj proti analfabetismu a podobně.
3. Poskytuje, koordinuje a přepravuje rychlou pomoc obětem přírodních katastrof po celém světě bez ohledu na jejich rasu, etnický původ, politické přesvědčení nebo náboženství.
4. Poskytuje a organizuje nezbytnou pomoc obětem mezinárodních konfliktů, terorismu a občanských válek a snaží se zmírnit jejich následky.
5. Vyvíjí sociální a humanitární projekty a realizuje je jak v České republice, tak i v zahraničí.
6. Pořádá besedy na různých typech škol s využitím vlastních materiálů a také organizuje sportovní, kulturní a humanitární akce pro děti a mládež. (Kavan, 2022)

Právní ukotvení

Činnosti nadací upravuje zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů

V důsledku změny občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.) se Nadace ADRA od konce roku 2013 zaměřuje ve veřejné sbírce na poskytování pomoci konkrétním jednotlivcům výhradně v České republice.

Finanční zabezpečení

V roce 2022 dosáhly celkové výnosy ADRA, o.p.s. částky 319 184 tisíc Kč. Jejich převažujícími zdroji byly příjmy z veřejných rozpočtů, které činily 132 728 tis. Kč (41 %), dary od jednotlivců a firem, 115 330 tis. Kč (36 %) a dary z veřejných sbírek, 67 336 tis. Kč (21 %). Mince denně a ADRA ÚI přispěly k celkovému výnosu 2 832 tis. Kč a z vlastní činnosti a ostatních výnosů se dosáhlo částky 958 tis. Kč.

V roce 2022 ADRA, o.p.s. realizovala externí projekty v celkové hodnotě 308 305 tisíc Kč. Celkový hospodářský výsledek dosáhl nuly. (Výroční zpráva 2022, 2023)

Personální zabezpečení

ADRA, o.p.s. měla v roce 2022 celkem 4 632 dobrovolníků, z toho 1 798 zapojených do aktivit spojených s uprchlíky z Ukrajiny. Provozuje 15 dobrovolnických center. (Výroční zpráva 2022, 2023)

4.1.4 Člověk v tísní

Člověk v tísní je nezisková organizace, která se specializuje na poskytování rychlé humanitární pomoci a zároveň se angažuje v dlouhodobých projektech pro lidi žijící v chudobě a nepříznivých podmínkách. Její tým humanitárních pracovníků již několikrát reagoval na povodně v České republice. (Řehák et al., 2019)

Základní úkoly

Člověk v tísní se zaměřuje na pět základních oblastí:

1. Poskytuje humanitární a rozvojovou podporu, posílá materiální pomoc lidem v nesnázích během přírodních katastrof nebo válečných konfliktů. V Africe, Asii a Evropě zlepšuje přístup obyvatel k vzdělání, zdravotní péči, pitné vodě a udržitelné obživě. Také pomáhá v případě povodní a tornád v Česku.
2. Poskytuje podporu lidským právům po celém světě. Pomáhá disidentům a podporuje občanskou společnost v nedemokratických režimech a státech, které procházejí demokratickou změnou.
3. Věnuje se sociální práci v Česku, kde poskytuje poradenství dospělým v různých oblastech, jako je odborné sociální poradenství a dluhové poradenství. Zabývá se také resocializačními programy. Jejich péče se zaměřuje i na děti, které tvoří značnou část našich klientů. Pomáhá jim například prostřednictvím doučování, předškolních klubů a nízkoprahových center.
4. Jejich program vzdělávání a informačních aktivit pro veřejnost zahrnuje organizaci mezinárodního filmového festivalu o lidských právech Jeden svět. Pro školy dodává filmy a kurzy týkající se moderních českých dějin a ve spolupráci s programem Varianty poskytuje vzdělávání pedagogům a veřejnosti v oblastech jako je chudoba, rozvojová spolupráce, migrace a xenofobie.
5. Zaměřuje se na prevenci krizových situací a katastrof způsobených změnou klimatu a podporuje místní komunity v implementaci opatření pro adaptaci a zmírnění dopadů. Hledá strategie pro účinnou reakci na změnu klimatu.

Právní ukotvení

Činnosti obecně prospěšných společností upravuje zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů.

Samotná organizace má svůj vnitřní oznamovací systém, který byl zřízen na základě zákona č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů. (Vnitřní oznamovací systém, 2023)

Finanční zabezpečení

V roce 2022 činily příjmy pro Člověka v tísni 5 756 897 tis. Kč. Z této částky pocházelo 1 818 541 tis. Kč ze zahraničních státních rozpočtů, 1 419 752 tis. Kč z Příjmů EU – Evropské komise a delegace EU, a 1 116 664 tis. Kč byly dary. Zbytek finančních zdrojů pocházel z Agentur OSN a ostatních mezivládních organizací, vlastních příjmů, darů od nadací a nevládních organizací, státního rozpočtu, místních rozpočtů a operačních programů.

Náklady v roce 2022 činily celkem 5 754 699 tis. Kč. Z toho bylo 4 738 912 tis. Kč vynaloženo na humanitární pomoc a rozvoj, 156 918 tis. Kč na lidská práva, 97 835 tis. Kč na vzdělávání a osvětu, 258 943 tis. Kč na sociální práci a poradenství a 502 091 tis. Kč na ostatní činnosti. (Výroční zpráva Člověka v tísni 2022, 2023)

Personální zabezpečení

Člověk v tísni měl za rok 2022 celkem 2 424 pracovníků po celém světě, z toho 2 114 pracovníků bylo místních a 114 pracovníků se účastnilo zahraničních misí. Každý rok spolupracuje zhruba se 400 dobrovolníky, kteří ve svém volném čase poskytují doučování dětem, podílejí se na mentorování, pomáhají v předškolních klubech nebo pracují v zařízeních s nízkým vstupním prahem. (Výroční zpráva Člověka v tísni 2022, 2023)

4.2 Slovenská republika

Na Slovensku hrají klíčovou roli neziskové organizace jako Slovenský červený kříž, požárníci, Člověk v ohrožení, Svaz kynologických záchranářských brigád a Báňská záchranná služba. Tyto organizace poskytují pomoc v různých situacích, jako jsou katastrofy, požáry a havárie v hornickém průmyslu, a přispívají k bezpečnosti a ochraně životů a majetku občanů na Slovensku.

4.2.1 Slovenský Červený kříž

Hlavními jednotkami Slovenského Červeného kříže (dále SČK) jsou místní spolky, Mládež SČK a vodní záchranná služba. V současné době má SČK téměř 70 000 členů. Jeho hlavním

cílem v rámci ochrany obyvatelstva je aktivita v oblasti civilní ochrany a poskytování pomoci při katastrofách, pohromách, mimořádných událostech a jiných neštěstích jakožto pomocná organizace. Dále se zabývá organizováním, zprostředkováváním a poskytováním pomoci v případě katastrof a nouzových situací mimo území Slovenska nebo funguje jako oficiálně uznávaná pomocná organizace pro vojenskou zdravotnickou službu. (Slovenský Červený kříž, 2023)

Základní úkoly

V době míru má SČK má za úkol:

1. Podílet se na civilní ochraně obyvatelstva.
2. Působit jako složka IZS.
3. Zabezpečovat a spolupracovat při organizování, poskytování a zprostředkování zdravotní a záchranné pomoci.
4. Organizovat a poskytovat humanitární pomoc při mimořádných událostech.
5. Uskutečňovat školení a výuku obyvatelstva v poskytování první pomoci.
6. Organizovat, zabezpečovat a oceňovat dárcovství krve.
7. Poskytovat sociální služby.
8. Oceňovat občany SR, kteří účinným zásahem a nasazením vlastního života poskytli pomoc jiným fyzickým osobám, jejichž život byl bezprostředně ohrožen.
9. Udělovat ocenění občanům SR za celoživotní výkon dobrovolné služby ve prospěch humanity.
10. Zabezpečovat pátrací službu.
11. Vydávat časopisy, publikace, informační a propagační materiály o činnosti SČK.
12. Získávat dobrovolníky pro práci v SČK.

V době války:

1. Působí především jako jediná oficiálně uznávaná pomocná organizace vojenských zdravotnických zařízení a zdravotnických oddělení.
2. Je výhradně oprávněný připravovat a vykonávat pomocnou vojenskou zdravotnickou službu. (Výročná správa 2022, 2023)

Právní ukotvení

Činnost SČK upravuje zákon č. 460/2007 Z. z., o Slovenském Červeném kříži a o ochraně znaku a názvu Červeného kříže a o změně a doplnění některých zákonů.

Finanční zabezpečení

Oproti roku 2021, kde výnosy činily 332500 tis. Kč a náklady 304 600 tis. Kč a vznikl profit téměř 28 000 tis. Kč, v roce 2022 se výše nákladů vyšplhala na 352 500 tis. Kč a náklady činily 355 600 tis. Kč. Výnosy vznikaly především díky vlastní činnosti (38,88 %), ze soukromých zdrojů, jako jsou příspěvky PO, FO, sbírky a granty (26,33 %) a ostatní příspěvky ze státního rozpočtu (16,38 %). Za zbytek výnosů se zasadily příspěvky samospráv, finanční příspěvky ze státního rozpočtu, ostatní vlastní zdroje a příspěvek z daně z příjmu. (Výročná správa 2022, 2023)

Personální zabezpečení

V roce 2022 měl SČK celkem 41 096 členů ve 34 územních spolcích, 766 místních spolcích a 27 skupinách Mládeže SČK. (Výročná správa 2022, 2023)

4.2.2 Požárníci

Dobrovolní hasiči na Slovensku jsou soustředěni pod organizací nazvanou Dobrovolná požární ochrana Slovenské republiky. Toto je sjednocené, cílené, humanitární a politicky nezávislé občanské sdružení, které nahrazuje dřívější jednotnou dobrovolnou organizaci – Svaz požární ochrany na Slovensku. Hlavním cílem této organizace je rozvíjet, organizovat a zdokonalovat dobrovolnou požární ochranu, zejména v oblastech zásahových operací a technické pomoci, protipožární prevence, odborné přípravy, školení a cvičení a v ochraně civilního obyvatelstva. (Dobrovoľná požiarna ochrana Slovenskej republiky, 2023)

Základní úkoly

1. Vzdělávání obyvatelstva v oblasti ochrany před požáry, zejména v souvislosti s dětmi a mládeží.
2. Profesionální příprava, školení a výcvik obyvatelstva v prevenci, likvidaci požárů a záchranných operacích v případě nežádoucích událostí.
3. Finanční podpora dobrovolných hasičských sborů a jiných občanských sdružení zapojených do celoplošného rozložení sil a prostředků.
4. Intervenční činnost členů Dobrovolné požární ochrany Slovenské republiky.

5. Civilní ochrana obyvatelstva.
6. Dobrovolnická činnost v oblasti ochrany před požáry a nežádoucími událostmi.
7. Veřejně prospěšná, vzdělávací, osvětová a kulturní činnost.
8. Organizace sportovních aktivit a soutěží zaměřených na ochranu před požáry.
9. Zachování a rozvoj historického a kulturního dědictví v oblasti ochrany před požáry.
10. Přeshraniční spolupráce.
11. Tvorba, ochrana, udržování nebo zlepšování životního prostředí. (Dobrovolná požiarna ochrana Slovenskej republiky, 2023)

Právní ukotvení

Dobrovolná požární ochrana Slovenské republiky je jednotné, účelové, humanitní a politicky nezávislé dobrovolné občanské sdružení v souladu se zákonem SNR č. 83/1990 Zb., o sdružování občanů.

Dále činnost této organizace upravuje zákon č. 37/2014 Z. z., o Dobrovolné požární ochraně Slovenské republiky a o změně některých zákonů.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

V současné době existuje na Slovensku 2189 dobrovolných hasičských sborů s celkovým počtem 80 165 členů. Tyto dobrovolné hasičské sbory tvoří územní organizace Dobrovolné požární ochrany Slovenské republiky. Dále je ustaveno 8 krajských výborů, a to na principu delegace. (Dobrovolná požiarna ochrana Slovenskej republiky, 2023)

4.2.3 Člověk v ohrožení

Tato nezisková organizace vznikla v roce 1999 s cílem poskytovat humanitární pomoc. Kromě této činnosti se také angažuje v dlouhodobých rozvojových projektech, podporuje lidská práva a globální vzdělávání. Klíčovým prvkem je pro ni cílená pomoc, spolupráce s místními partnery a efektivní využívání finančních prostředků. V polovině roku 2016 spojila své síly s českou organizací Člověk v tísni a převzala projekty ve vyloučených komunitách na Slovensku, které do té doby úspěšně řídila Člověk v tísni Slovensko. Tím začala pomáhat se sociální integrací lidí, kteří byli chudobou vytlačeni na okraj společnosti.

Jejím posláním je efektivně pomáhat lidem postiženým důsledky válečných konfliktů, přírodních katastrof a autoritářských režimů. Prostřednictvím vzdělávacích aktivit a práce ve vyloučených komunitách na Slovensku přispívá k budování otevřené, tolerantní a inkluzivní společnosti. (Člověk v ohrožení, 2023)

Základní úkoly

Organizace Člověk v ohrožení se zaměřuje na poskytování humanitární pomoci a podporu v oblastech postižených krizemi, konflikty a katastrofami. Její základní úkoly zahrnují:

1. Poskytování humanitární pomoci: Organizace poskytuje pomoc lidem postiženým přírodními katastrofami, konflikty nebo jinými krizovými situacemi. To může zahrnovat distribuci potravin, lékařskou péči, vodu, útočiště a další základní potřeby.
2. Podpora v oblasti vzdělávání a rozvoje: Kromě poskytování nouzové pomoci se organizace také angažuje v dlouhodobých projektech zaměřených na vzdělávání, infrastrukturní rozvoj a podporu udržitelných zdrojů obživy v postižených komunitách.
3. Ochrana lidských práv: Člověk v ohrožení se zasazuje o ochranu lidských práv a důstojnosti lidí postižených krizemi. To může zahrnovat ochranu zranitelných skupin, jako jsou ženy, děti a uprchlíci, před zneužíváním a diskriminací.
4. Prevence a příprava na krizové situace: Organizace se také angažuje v prevenci krizových situací a posilování schopnosti komunit předcházet a reagovat na krize. To může zahrnovat vzdělávání o bezpečnosti, budování odolnosti komunit a plánování před krizemi.
5. Práce s dobrovolníky a partnery: Člověk v ohrožení spolupracuje s dobrovolníky, místními organizacemi, vládními institucemi a mezinárodními partnery k dosažení svých cílů a poskytování efektivní humanitární pomoci. (Člověk v ohrožení, 2023)

Právní ukotvení

Člověk v ohrožení má statut neziskové organizace, které upravuje zákon č. 213/1997 Z. z., o neziskových organizacích poskytujících všeobecně prospěšné služby.

Finanční zabezpečení

Za rok 2022 měla organizace Člověk v ohrožení výnosy ve výši 228 562 tis. Kč., z toho 82,2 % bylo ze soukromých zdrojů, jako jsou PO a FO, materiální dary, veřejné sbírky a podíl

daně z příjmu, 17,5 % bylo z veřejných zdrojů, např. zdroje EU, Státní rozpočet SR a další veřejné zdroje a zbytek byl z vlastní činnosti a ostatních zdrojů.

Náklady organizace Člověk v ohrožení n.o. za rok 2022 činily celkově 228 546,5 tis. Kč. Tento rozpočet se rozdělil následovně: Humanitární pomoc tvořila 138 750,02 tis. Kč (60,8 %), programy sociální integrace 54 414,87 tis. Kč (23,8 %), globální vzdělávání 14 166,47 tis. Kč (6,2 %), rozvojová spolupráce 6 169,11 tis. Kč (2,7 %) a zbývající náklady (řízení a rozvoj, fundraising, členství v jiných organizacích, nájemné, administrativa, poplatky atd.) tvořily zbytek.

Finální stav tvořil 15,5 tis. Kč profit. (Výroční správa 2022, 2023)

Personální zabezpečení

Organizace Člověk v ohrožení na Slovensku měla přibližně 600 dobrovolníků, kteří pomáhali na hranicích po vypuknutí války, při organizaci festivalu Jeden svět a v komunitních centrech. (Výroční správa 2022, 2023)

4.2.4 Svaz kynologických záchranářských brigád

Dog Rescue Slovakia, oficiálně známá jako Svaz kynologických záchranářských brigád Slovenskej republiky (zkráceně DRS ZKZB SR), je občanským sdružením podle právní formy. DRS sdružuje jednotlivce – zájemce o výcvik a cvičitele záchranářských psů na amatérské úrovni, kteří se snaží dosáhnout profesionální úrovně a vzájemně si pomáhat při náročném výcviku záchranářských psů. Základními organizačními jednotkami DRS jsou brigády s vlastní právní subjektivitou, které se spojily do jednotné organizace DRS za účelem zlepšení výcviku záchranářských psů. V rámci své činnosti DRS rozvíjí úzké vztahy s Civilní ochranou, Slovenským Červeným křížem, Policí Slovenské republiky, Integrovaným záchranným systémem SR a Záchrannou asistenční službou Banská Bystrica. (Dog rescue Slovakia, 2023)

Základní úkoly

1. Poskytování záchranného a pomocného psiho týmu při hledání a záchraně lidí při katastrofách
2. Pátrání po pohřešovaných osobách
3. Hledání osob ztracených v přírodě

4. Trénink a certifikace psů a jejich psovodů, aby byli schopni reagovat na krizové situace a pomáhat při nalezení osob v nebezpečí
5. Poskytování vzdělávacích a preventivních programů pro veřejnost (Dog rescue Slovakia, 2023)

Právní ukotvení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

4.3 Polská republika

V Polsku hraje klíčovou roli několik neziskových organizací. Polský červený kříž poskytuje humanitární pomoc, požárníci chrání majetek a životy, a Báňská záchranná služba pomáhá v hornickém průmyslu. Horská služba je další důležitou organizací. Tyto organizace v Polsku významně přispívají k bezpečnosti a ochraně životů a majetku občanů.

4.3.1 Polský Červený Kříž

V Polsku je Národní organizací Hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce Polský Červený kříž (dále PČK), který je dobrovolnou humanitární organizací, jež se řídí všemi sedmi principy tohoto hnutí. Hlavním účelem ČK je chránit život a zdraví, zachovávat lidskou důstojnost v ozbrojených konfliktech a v dalších kritických situacích, provádět prevenci a poskytovat sociální pomoc a organizovat dobrovolnickou činnost k podpoře těchto aktivit. Organizační struktura ČK zahrnuje celostátní úroveň, oblastní (vojvodství), okresní a místní jednotky, které téměř odpovídají administrativním úrovním veřejné správy. (Polski Czerwony Krzyż, 2023)

Základní úkoly

1. Propagace mezinárodního humanitárního práva – Pořádá školení a přednášky o platných předpisech pro vojáky a civilisty během ozbrojených konfliktů. Také spravuje specializovanou knihovnu s největší sbírkou publikací o mezinárodním

humanitárním právu v Polsku a spolupracuje s Mezinárodním výborem Červeného kříže, akademickými centry a státními institucemi na vzdělávání v této oblasti.

2. Provoz Národní informační a pátrací kanceláře – Národní informační a pátrací kancelář Polského červeného kříže si klade za cíl najít pohřešované během válek a sjednotit rodiny.
3. Propagace dobrovolného dárcovství krve – Vede kampaně a aktivity zaměřené na rozvoj dárcovství krve a léčby krve Polsku a získávání dobrovolných dárců krve.
4. Poskytování pomoci obětem přírodních katastrof a katastrof doma i v zahraničí – Poskytuje pomoc obětem přírodních katastrof a katastrof po celém světě a připravuje společnost na vhodné chování v podobných krizích.
5. Sociální péče a pomoc – Pracuje pro nejpotřebnější lidi, chudé, nemocné, zdravotně postižené a národnostní menšiny. Provádí školení v oblasti profesní aktivizace osob ohrožených sociálním vyloučením. V rámci programu „Důstojné dětství“ žijí děti v nouzi a poskytuje jim komplexní péči umožňující jim rovný start v dospělosti.
6. Podpora vhodného zdravotního a ekologického chování – Bojuje proti závislostem, podporuje zdravý životní styl a výživu a hovoří o prevenci rakoviny a infekčních onemocnění.
7. Školení první pomoci v souladu s normami EU – Je lídrem ve školení první pomoci v Polsku. Jedná přímo jménem lidí zraněných při dopravních nehodách.
8. Vzdělávací aktivity mezi dětmi a mládeží, dobrovolnictví – Pořádá četné kampaně a vzdělávací programy určené přímo dětem a mladým lidem. Pořádá letní tábory a provozuje výchovná, pečovatelská a sociální zařízení. Dobrovolníci procházejí školením nezbytným pro plnění jejich úkolů. (Sprawozdanie 2022, 2023)

Právní ukotvení

Činnosti PČK upravuje zákon ze dne 16. listopadu 1964 o Polském červeném kříži.

Finanční zabezpečení

PČK měl za rok 2022 příjmy ze zákonem stanovených činností ve výši 2 592 397,5 tis. Kč a jeho náklady na zákonem stanovené veřejně prospěšné činnosti tvořily 1 854 773,7 tis. Kč. (Sprawozdanie finansowe, 2023)

Personální zabezpečení

Počet členů PČK v roce 2022 činil podle podepsaných prohlášení 53 077 osob.

V roce 2022 působilo v PČK celkem 2 225 osob, s nimiž byly uzavřeny trvalé dobrovolnické dohody. K 31. prosinci 2022 PČK zaměstnával v celé zemi 6 827 osob, z toho 629 na pracovní smlouvu a 6 198 osob na mandátní smlouvu. (Sprawozdanie 2022, 2023)

4.3.2 Požárníci

Většina dobrovolných požárníků v Polsku je organizována pod Svazem dobrovolných požárníků (Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej), což je celostátní autonomní spolek, který sdružuje dobrovolné požárníky a právnické subjekty za účelem zastupování jejich zájmů a dosahování stanovených cílů. Svaz získal status obecně prospěšné organizace. Mezi jeho hlavní cíle patří ochrana lidských životů, zdraví a majetku před požáry, přírodními katastrofami, ekologickými a jinými riziky, plnění úkolů v oblasti požární ochrany stanovených veřejnou správou, spolupráce při tvorbě a hodnocení právních předpisů v oblasti požární ochrany, organizování požární a bezpečnostní výchovy dětí a mládeže a zastupování zájmů svých členů před veřejnými orgány. (Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, 2023)

Základní úkoly

1. působí na ochranu života, zdraví a majetku před požáry, přírodními katastrofami a ekologickými nebo jinými místními hrozbami,
2. advokacie a zastupování členů sdružení před orgány veřejné správy,
3. plnění úkolů požární ochrany pověřených orgány veřejné správy,
4. spoluvytvářet a vyjadřovat se k normativním aktům o požární ochraně,
5. akce na ochranu životního prostředí,
6. poskytování informací o existujících požárních hrozbách a dalších místních hrozbách a způsobech jejich předcházení,
7. rozvíjet a popularizovat kulturní aktivity,
8. rozvíjet a podporovat tělesnou kulturu a sport,
9. organizování požární a obranné výchovy pro děti a mládež.

Právní ukotvení

Sdružení působí na základě zákona ze dne 7. dubna 1989 - Zákon o spolcích (Sbírka zákonů č. 20, pol. 104, v platném znění) a zákona ze dne 24. srpna 1991 o požární ochraně (Sbírka zákonů č. 81, bod 351, ve znění pozdějších předpisů) a vlastním statutem.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

Asociace sborů dobrovolných hasičů Polské republiky sdružuje přes 16 000 sborů dobrovolných hasičů s téměř 700 000 členy.

Kontinuitu řad Sboru dobrovolných hasičů zajišťují mládežnické a skautské hasičské oddíly, ve kterých se mládež učí tajům požární služby, zásadám požární prevence a chování v případě ohrožení. Celkem v zemi působí téměř devět a půl tisíce mládežnických týmů, které sdružují přibližně 90 000 dívek a chlapců ve věku 12-18 let.

4.3.3 Horská služba

Horská záchranná služba (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe) je občanským spolkem, který je závislý na práci dobrovolníků. Její územní působnost se především zaměřuje na oblasti státu s důrazem na horské oblasti. Jejím hlavním posláním, jak je definováno v jejím statutu, je provádění záchrany a poskytování pomoci v horách, prevence nehod a neštěstí v horském prostředí a ochrana horského životního prostředí. Mezi hlavní úkoly patří organizování a provádění záchranných operací, vzdělávání a školení horských záchranářů, poskytování pomoci při odstraňování následků živelných katastrof a rozvoj a zdokonalování záchranných metod v horách. (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2023)

Základní úkoly

1. Poskytování pomoci lidem, jejichž zdraví nebo život jsou ohroženy, poskytování pomoci obětem přírodních katastrof, živelných pohrom, nehod a jiných mimořádných událostí.
2. Zvyšování kvalifikace členů GORP prostřednictvím interního systému vzdělávání a potvrzování získané kvalifikace a dovedností.
3. Prevence a podpora bezpečných forem aktivit, turistiky a rekreace, zejména v horách.

4. Ochrana životního prostředí.
5. Zastupování kolektivních zájmů svých členů před orgány veřejné moci. (Statut stowarzyszenia GOPR, 2022)

Právní ukotvení

GOPR působí na základě zákona o bezpečnosti a záchraně na horách a organizovaných lyžařských areálech ze dne 18. srpna 2011.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

GOPR má v současnosti 138 profesionálních záchranářů a 769 dobrovolných záchranářů. (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2024)

4.3.4 Báňská záchranná služba

Báňská záchranná služba má v Polsku významnou roli mezi nevládními organizacemi. Je organizována na jednotlivých těžebních lokalitách důlními společnostmi prostřednictvím záchranných stanic. Hlavní záchranná stanice sídlí v Bytomi. Mezi hlavní aktivity báňského záchranářství patří poskytování pomoci osobám uvězněným v podzemí při různých haváriích, preventivní a kontrolní práce zaměřené na bezpečnost práce pod zemí a školení v různých profesích a oborech souvisejících s hornickou činností. (Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A., 2023)

Základní úkoly

1. Zásah – poskytování pomoci zaměstnancům důlních závodů a dolů ohrožených v důsledku nebezpečných událostí.
2. Prevence – předcházení přímému ohrožení bezpečnosti osob nebo provozu důlních závodů. Zavádění moderních preventivních metod.
3. Školení a zkoušky – školení, cvičení a lékařské prohlídky osob podílejících se na provozu těžebního závodu báňských záchranářů.
4. Inovace – práce zavádějící do záchranářské praxe nejnovější poznatky vědy a techniky související se záchranářskou technikou, novými technologiemi a organizací. (Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego, 2023)

Právní ukotvení

Nařízení prezidenta republiky ze dne 22. března 1928, Zákon o akciových společnostech.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

4.4 Spolková republika Německo

V Německu působí několik významných neziskových organizací, jako jsou Požárníci, Německý červený kříž, Johanitánská úrazová pomoc a pracovní samaritánský spolek. Poskytují důležité služby a podporují komunitu v časech potřeby.

4.4.1 Německý Červený Kříž

Německý Červený kříž (DRK) je národní organizace humanitární pomoci a dobrovolného zdravotního a sociálního zabezpečení v Německu. Je součástí Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a poskytuje pomoc v oblasti zdravotní péče, sociálních služeb, vzdělávání a humanitární pomoci. DRK působí jak v rámci Německa, tak i v mezinárodním kontextu, poskytující pomoc v oblasti zdravotnictví, sociální péče a humanitární pomoci během krizových situací a katastrof. Jejím cílem je poskytovat podporu a péči lidem v nouzi a přispívat k ochraně lidského života, zdraví a důstojnosti. (Deutsches Rotes Kreuz, 2024)

Základní úkoly

Hlavní úkoly Německého Červeného kříže zahrnují:

1. Poskytování humanitární pomoci a podpory v rámci Německa i v zahraničí.
2. Zajišťování lékařské pomoci a zdravotní péče.
3. Provozování vzdělávacích programů týkajících se první pomoci a prevence zdravotních problémů.
4. Poskytování sociálních služeb a pomoci lidem v nouzi nebo v krizových situacích, a dále podpora při katastrofách a záchranných operacích.

Německý Červený kříž také působí jako prostředník mezi civilními obyvateli a ozbrojenými silami, zajišťuje péči o uprchlíky a migranty a podporuje dobrovolnictví a vzdělávání v oblasti humanitární pomoci. (Jahrbuch 2022, 2023)

Právní ukotvení

Německý Bundestag (spolkový sněm), zákon o německém Červeném kříži a dalších dobrovolných společnostech pomoci ve smyslu Ženevské úmluvy o Červeném kříži (DRK Law, DRKG), Berlín 2008, naposledy pozměněný v roce 2019.

Zákon o civilní obraně a pomoci při katastrofách (ZSKG) ze dne 25. března 1997 (Spolková sbírka zákonů I, s. 726), naposledy pozměněný článkem 144 jedenáctého nařízení o úpravě odpovědnosti ze dne 19. června 2020 (Spolková sbírka zákonů I, s. 1328).

Finanční zabezpečení

V roce 2022 získal DRK dary, dědictví a pokuty za 4 093,1 mil. Kč. Zvláštní položka na nevyužité dary z předchozích let byla stáhnutím 512,3 mil. Kč a k ní přidáno 2 662,3 mil. Kč hotovosti a peněžních ekvivalentů. Veřejné financování vzrostlo, což umožnilo podporu projektů v Německu i v zahraničí částkou 3 540,5 mil. Kč ze spolkových fondů a fondů EU a příjmů ze sociálních loterií.

Nákupy zboží, materiálu a služeb pro splnění stanovených účelů činily 1 973,4 mil. Kč, což je 35,6 % celkových výdajů. Finanční prostředky předané v roce 2022 ve výši 1 668 mil. Kč se týkaly národních poboček Červeného kříže a mezinárodních organizací Německého červeného kříže a třetích stran.

Osobní náklady ve výši 986,7 mil Kč se týkaly všech zaměstnanců generálního sekretariátu.

Finanční rok 2022 uzavřel s čistým ziskem 87 716,9 mil. Kč, díky mimořádným darům a úspěšným odkazům. Nerozdělený zisk vzrostl na 126,2 mil. Kč díky čerpání rezerv na projekty. Z toho 30,3 mil. Kč bylo přiděleno do volných rezerv a 95,9 mil. Kč do účelových rezerv na posílení vlastního kapitálu. (Jahrbuch 2022, 2023)

Personální zabezpečení

V roce 2022 měl NČK celkem 300 538 aktivních členů, z toho 193 773 zaměstnanců na plný úvazek, a 141 760 členů Mládeže DRK. Tito členové byli aktivní v 3 983 místních klubech. (Jahrbuch 2022, 2023)

4.4.2 Požárníci

Německá asociace hasičů, původně Deutscher Feuerwehrverband (DFV) jako přední sdružení zastupuje zájmy německého hasičského sboru na národní, evropské a mezinárodní úrovni a podporuje obrannou a preventivní ochranu před nebezpečím. DFV pracuje na vytvoření udržitelných rámcových podmínek s cílem zajistit spolehlivý systém rychlé a kompetentní pomoci v Německu. Jako národní zastřešující organizace vytváří síť, v níž sdružuje a komunikuje dovednosti svých členů. (Deutscher Feuerwehrverband, 2023)

Základní úkoly

1. DFV pracuje pro udržitelné rámcové podmínky pro zajištění spolehlivého systému rychlé a kompetentní pomoci v Německu.
2. Jako vedoucí sdružení zastupuje DFV zájmy na národní, mezinárodní úrovni a v EU
3. Jako národní zastřešující organizace tvoří DFV síť, ve které sdružuje a sděluje dovednosti svých členů.
4. DFV se zavazuje k účinné ochraně zdraví a sociálnímu zabezpečení svých členů.
5. DFV chce ukotvit hasičskou službu široce ve společnosti a nadchnout pro ni každého.
6. DFV oceňuje úspěchy a podporuje motivující prostředí pro občanskou angažovanost.
7. DFV se zavázala k inovačnímu procesu v technologii a výzkumu.
8. DFV poskytuje impuls pro moderní školení a další vzdělávání.
9. DFV působí jako spolehlivý, důvěryhodný partner a spolehlivý poskytovatel služeb.
10. DFV se chápe jako společenství všech lidí v profesionálních, továrních, mládežnických a dobrovolných hasičských sborech. (Deutscher Feuerwehrverband, 2023)

Právní ukotvení

Zákon o požární ochraně, pomoci a zvládání katastrof (BHKG), platný od 17. prosince 2015.

Zákon o civilní obraně a pomoci při katastrofách (ZSKG) ze dne 25. března 1997 (Spolková sbírka zákonů I, s. 726), naposledy pozměněný článkem 144 jedenáctého nařízení o úpravě odpovědnosti ze dne 19. června 2020 (Spolková sbírka zákonů I, s. 1328).

Finanční zabezpečení

Poskytují v placené ročence.

Personální zabezpečení

K 31. prosinci 2021 bylo ve sborech dobrovolných hasičů v Německu aktivních 1 014 155 lidí. V profesionálních hasičských sborech pracovalo 35 875 lidí. Hasičské sbory mládeže měly 301 309 členů. U podnikových hasičů zasahovalo 34 067 osob. V té době měly hasičské sbory celkem 1 385 406 členů.

K 31. prosinci 2021 bylo v Německu 23 977 sborů dobrovolných hasičů, 111 profesionálních hasičů, 22 898 hasičských sborů mládeže a 754 podnikových hasičů. (Statistik, 2023)

4.4.3 Pracovní samaritánský spolek

Arbeiter-Samariter-Bund (ASB) je německá nezisková organizace poskytující širokou škálu sociálních a zdravotních služeb. Její činnost zahrnuje poskytování první pomoci, zdravotní péči, sociální podporu, péči o seniory, hasičské a záchranné služby, jakož i humanitární pomoc v rámci Německa i v zahraničí. ASB je součástí mezinárodního hnutí Samariterbund, které se zaměřuje na poskytování pomoci a podpory lidem v nouzi a potřebám komunity. (Arbeiter-Samariter-Bund, 2023)

Základní úkoly

1. Rychlá záchranná služba.
2. Transport pacientů.
3. Sanitní služba.
4. První pomoc.
5. Ochranná opatření proti přírodním a antropogenním katastrofám. (Arbeiter-Samariter-Bund, 2023)

Právní ukotvení

Zákon o civilní obraně a pomoci při katastrofách (ZSKG) ze dne 25. března 1997 (Spolková sbírka zákonů I, s. 726), naposledy pozměněný článkem 144 jedenáctého nařízení o úpravě odpovědnosti ze dne 19. června 2020 (Spolková sbírka zákonů I, s. 1328).

Finanční zabezpečení

Ve finančním roce 2022 měla ASB k dispozici 134,6 milionu eur. 64,55 % plynulo z členských příspěvků a 22,97 % z financování zahraniční pomoci. Zbytek výnosů šel z tržeb, účelových darů atd.

Celkové výdaje ASB Federal Association ve vykazovaném roce 2022 byly kolem 132,8 milionu eur. 34,8 % bylo rozděleno do členských příspěvků, 25,44 % putovalo na zahraniční pomoc a 15,74 % padlo na náklady na nábor členů. Zbytek výdajů šel na různé dotace, osobní náklady, marketing, vzdělávací projekty atd. (Jarbuch 2022, 2023)

Personální zabezpečení

ASB měl za rok 2022 celkem 20 000 dobrovolníků, 938 FSJlerů (účastník programu FSJ), 625 BFDerů (účastníci programu BFD) a 41 000 zaměstnanců na plný úvazek. (Jarbuch 2022, 2023)

4.4.4 Johanitánská úrazová pomoc

Johanniter-Unfall-Hilfe je německá charitativní organizace poskytující zdravotní a sociální služby. Její činnost zahrnuje poskytování první pomoci, záchranných a ambulancních služeb, péče o seniory, sociální podporu a humanitární pomoc v rámci Německa i v zahraničí. Johanniter-Unfall-Hilfe je součástí Johanniterorden (Johanitů), který má kořeny v rytířském řádu založeném ve středověku, a dodnes pokračuje v poslání poskytování pomoci potřebným. (Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023)

Základní úkoly

1. Výuka základních a pokročilých dovedností v oblasti první pomoci a poskytování zdravotní péče, záchranných operací, ochrany obyvatelstva, zajištění, péče o seniory a obecné podpory lidí s různými typy postižení.
2. Rychlá záchranná pomoc.
3. Letecká záchranná služba.
4. Sanitní služba.
5. Transport pacientů.
6. Činnost v rámci ochrany před katastrofami. (Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023)

Právní ukotvení

Zákon o civilní obraně a pomoci při katastrofách (ZSKG) ze dne 25. března 1997 (Spolková sbírka zákonů I, s. 726), naposledy pozměněný článkem 144 jedenáctého nařízení o úpravě odpovědnosti ze dne 19. června 2020 (Spolková sbírka zákonů I, s. 1328).

Finanční zabezpečení

Mezi výnosy za rok 2022 patřily pro JUH příjmy z prodeje, které tvořily 43 798,4 mil. Kč, spolu s 8 753,8 tis. Kč z vlastní práce a 5 409,1 mil. Kč tvořily ostatní provozní výnosy.

Do nákladů patřily třeba náklady za suroviny, spotřební materiál a zásoby ve výši 6 593,5 mil. Kč. Největší náklady plynuly z osobních nákladů ve výši 29 491,2 mil. Kč. Zbytek tvořily odpisy nehmotného majetku a ostatní provozní náklady.

JOH zakončila rok 2022 se ziskem 1 816,15 mil. Kč, které převedla do svých rezerv. (Jahresbericht 2022, 2023)

Personální zabezpečení

JUH měla za rok 2022 celkem 1 269 505 členů, z toho bylo 45 961 dobrovolníků, 30 661 zaměstnanců na plný úvazek, 399 z federální dobrovolnické služby, 1 137 z dobrovolné sociální služby Dobrovolný sociální rok a největší část tvořili podporující členové, a to v počtu 1 189 768. (Jahresbericht 2022, 2023)

4.5 Rakouská republika

V Rakousku působí několik klíčových neziskových organizací, včetně rakouského červeného kříže, Požárníků, Johanitánské úrazové pomoci a pracovního samaritánského svazu. Tyto organizace poskytují pomoc v nouzových situacích a přispívají k bezpečnosti, ochraně životů a majetku občanů.

4.5.1 Rakouský Červený kříž

Rakouský Červený kříž (Österreichisches Rotes Kreuz, zkráceně ÖRK) je národní humanitární organizace v Rakousku. Je součástí mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Jeho hlavním posláním je poskytovat humanitární pomoc a podporu lidem v nouzi, zvláště během mimořádných událostí, jako jsou katastrofy, konflikty a zdravotní krize. Rakouský Červený kříž provozuje širokou škálu služeb, včetně první pomoci, zdravotní péče, záchranných operací, sociální podpory a humanitární pomoci. Je aktivní nejen v Rakousku, ale také v mezinárodním měřítku, poskytující pomoc v zahraničí prostřednictvím svých humanitárních misí a projektů. (Österreichisches Rotes Kreuz, 2023)

Základní úkoly

1. Záchranářské a přepravní operace pro zraněné a nemocné
2. Poskytování zdravotní a sociální pomoci

3. Distribuce krevních produktů
4. Podpora v krizových situacích jak v mírových, tak válečných podmínkách
5. Provozování pátracích služeb
6. Školení a další vzdělávání vlastních členů i veřejnosti
7. Propagace humanitárního práva a Ženevských úmluv
8. Podpora a péče o mládež (Österreichisches Rotes Kreuz, 2023)

Právní ukotvení

Zákon o Červeném kříži je spolkový zákon o uznání Rakouského Červeného kříže (ÖRK) jako národní společnosti Červeného kříže v Rakousku a o ochraně symbolu Červeného kříže. Platí od 1. února 2008 a nahrazuje "zákon o ochraně Červeného kříže" z roku 1962.

Finanční zabezpečení

V roce 2022 dosáhl Rakouský Červený kříž příjmů z darů a členských příspěvků v celkové výši přibližně 2 755,7 mil. Kč. Z toho bylo 1 388,6 mil. Kč využito na zahraniční spolupráci. (Unsere Hilfe in Zahlen 2022, 2023)

Personální zabezpečení

Organizace disponuje 11 036 zaměstnanci na plný úvazek, kteří se angažují v různých funkcích. Podporuje ji 1 136 455 členů, kteří poskytují finanční a morální podporu. Kromě toho má 75 401 dobrovolníků, kteří se zapojují do dobrovolnické práce, a 4239 civilních služebníků, kteří vykonávají službu pro veřejnost. Mládežnická sekce organizace čítá 6155 aktivních mladých členů Červeného kříže. (Unsere Hilfe in Zahlen 2022, 2023)

4.5.2 Požárníci

Podle Spolkové ústavy mají spolkové země pravomoc a odpovědnost za ochranu před požáry, která je řízena podobně jako v Německu zemskými zákony. Hlavní odpovědnost za pokrytí území v oblasti požární ochrany náleží obcím (městům), které zřizují většinu požárníků. Poskytování služeb v požární ochraně je téměř výhradně dobrovolné, pouze v největších městech a největších průmyslových podnicích jsou zaměstnání profesionální požárníci. (Österreichischer Bundesfeuerwehrverband, 2023)

Základní úkoly

1. Ochrana před požáry a reakce v případě jejich vzniku

2. Poskytování technické podpory při nehodách s lidmi, zvířaty a v jiných mimořádných situacích
3. Pomoc v jiných nepříznivých událostech
4. Pomoc při mimořádných událostech s únikem nebezpečných látek
5. Účast na činnostech v rámci civilní ochrany (Österreichischer Bundesfeuerwehrverband, 2023)

Právní ukotvení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

Přímé srovnání mezi roky 2021 a 2022 ukazuje výrazný nárůst počtu členů, který dosáhl čísla 350 283 (+ 4 852 oproti roku 2021). V úrovni zálohy je téměř nezměněn (-207 oproti roku 2021), ale pozoruhodně stoupl počet aktivních členů (+ 1 675) a ještě více členů v hasičském sboru mládeže (+ 3 384). Téměř 99 % členů hasičského sboru v Rakousku stále slouží dobrovolně. (Feuerwehr-Statistik 2022, 2023)

4.5.3 Pracovní samaritánský svaz

Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs (známý též jako ASBÖ nebo ASB, obchodně také jako Samariterbund) je rakouská humanitární organizace, zaměřující se především na záchranné služby a transport pacientů. Historicky sahá kořeny Rakouského dělnického samaritánského svazu až k iniciativám v dělnických sportovních klubech, kde se rozvíjela samosprávná pomoc v případě zdravotních potíží. Organizace se věnovala školení laiků v poskytování první pomoci a pořádala kurzy vodní záchrany a plavání. ASBÖ je také jedním ze zakládajících členů Mezinárodní samaritánské asociace. (Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs, 2023)

Základní úkoly

Základní úkoly Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs zahrnují poskytování první pomoci, zdravotnických a sociálních služeb, záchranných operací, péče o seniory a osoby s postižením, vzdělávání veřejnosti v oblasti první pomoci a poskytování humanitární pomoci v mimořádných situacích. Organizace se také zaměřuje na podporu sociální integrace a

inkluzi ve společnosti a na ochranu lidských práv. (Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs, 2023)

Právní ukotvení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Finanční zabezpečení

Finanční zpráva za rok 2022 zahrnuje následující zdroje finančních prostředků: Dary, včetně neúčelových darů ve výši 118 586,2 tis. Kč. a účelových darů ve výši 1 084,7 tis. Kč. K nim se přidávají členské příspěvky dosahující částky 2 821,3 tis. Kč. Dále jsou zahrnuty provozní příjmy, z nichž provozní příjmy z veřejných prostředků činí 5 068,9 tis. Kč a ostatní provozní příjmy dosahují částky 11 420 tis. Kč. Finanční zprávu dále doplňují dotace a granty z veřejného sektoru. K tomu se přičítají další příjmy, jako jsou příjmy ze správy majetku ve výši -2 961,3 tis. Kč a ostatní příjmy nezahrnuté v předchozích bodech ve výši 2 748,7 tis. Kč. Uvolnění rezerv a použití přidělených prostředků činí 0 Kč.

Využití prostředků v roce 2022 zahrnuje následující položky: Služby pro zákonem stanovené účely ve výši 105 834,8 tis. Kč a získávání finančních prostředků ve výši 14 823,8 tis. Kč. Dále jsou zahrnuty správní výdaje, kde správní výdaje na dary dosahují částky 1 699,7 tis. Kč a ostatní správní výdaje činí 13 603,2 tis. Kč. K tomu se přičítají další výdaje nezahrnuté v předchozích bodech a přiděl do rezerv a účelové vázání ve výši 2 807 tis. Kč. (Jahresberichte, 2023)

Personální zabezpečení

V roce 2022 měl svaz 12 183 zaměstnanců a dobrovolníků, a více jak 355 000 příznivců po celém Rakousku. (Jahresberichte, 2023)

4.5.4 Johanitánská úrazová pomoc

Johanniter-Unfall-Hilfe (JUH) v Rakousku, zkráceně Johanniter, je relativně nová organizace, založená v roce 1974 jako standardní záchranná jednotka. V té době Johanniter ve Vídni začínal s jedinou sanitkou, darem od německého Johannitera, a malým počtem dobrovolníků. Dnes Johanniter působí ve Vídni, Tyrolsku, Korutanech a Dolním Rakousku a poskytuje široké spektrum služeb. To zahrnuje lékařskou péči, sociální podporu, péči a pomoc, stejně jako vzdělávání v oblasti ošetřovatelství a první pomoci. Organizace se také věnuje výzkumu a vývoji programů pro zdravý život ve stáří, a to i poskytování mezinárodní a katastrofické pomoci a pátrání po pohřešovaných s týmem záchranářů. Johanniter

poskytuje krátkodobou pomoc v krizových situacích a dlouhodobou podporu a může se spolehnout na širokou základnu dobrovolníků. (Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023)

Základní úkoly

1. Zdravotnická záchranná služba a transport orgánů
2. Sanitní doprava a služba asistovaného řízení
3. Ambulance a lékařské služby
4. Školení a další vzdělávání v první pomoci a ošetřovatelství
5. Mobilní péče a podpora
6. Paliativní péče
7. Komunitní ošetřovatelství
8. Asistované bydlení
9. Domácí tísňové volání
10. Pomoc bezdomovcům a uprchlíkům
11. Zahraniční pomoc a pomoc při katastrofách
12. Pátrání po pohřešovaných pomocí záchrannářských psů
13. Super ruce – pomoc a rady pro pečující děti a mládež (Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023)

Právní ukotvení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Finanční zabezpečení

Z důvodu neposkytnutí či nedohledání dat, nejsou uvedeny.

Personální zabezpečení

JUH mělo za rok 2022 celkem 506 zaměstnanců na plný úvazek, 645 dobrovolníků a 164 civilních zaměstnanců. (Jahresbericht 2022, 2023)

5 KOMPARACE NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Nestátní neziskové organizace jsou porovnávány pomocí obecných vědních metod srovnání, které zkoumají rozdíly mezi vybranými subjekty. Při použití vícekritériální metody je klíčové jasně definovat zkoumaný objekt, tj. v tomto případě konkrétní organizace. Autorem práce byla vytvořena jednoduchá multikritériální metoda pro zhodnocení vybraných NNO dle určených kritérií. Cílem tohoto srovnání je následně porovnání jednotlivých států. Nakonec jsou na základě provedeného srovnání formulovány závěry a doporučení.

Pro tuto komparaci NNO byly zvoleny čtyři kritéria. Mezi první patří základní úkoly a právní ukotvení. Aby se lépe definovala činnost a role organizace v ochraně obyvatelstva, je důležité znát rozsah její činnosti a podle čeho se tato činnost upravuje. Další zvolené a z mnoha důvodů nejdůležitější kritérium je finanční zabezpečení organizace. A jako poslední kritérium je zvolené personální zabezpečení.

Jednotlivá kritéria mají svou určenou hodnotu, podle toho, jak významnou roli mají. I když jsou základní úkoly a právní ukotvení důležité pro správné fungování organizace, mají hodnotu 1, protože by se nemohly ani uskutečnit bez dostačujícího finančního zabezpečení, které má hodnotu 3, a personálního zabezpečení s hodnotou 2.

Pokud organizace splňuje (informaci organizace poskytuje nebo byla dohledatelná z jiných zdrojů) vybrané kritérium, dosadí se 1 a následně se vynásobí s hodnotou kritéria. Pokud informace není poskytnutá, dosadí se 0. Výsledky ze všech čtyř kritérií sečtou a tím se získá výsledek o tom, jak si vybrané organizace celkově vedou.

Česká republika

ČR jako jediný z vybraných států splňuje všechny kritéria. Je důležité poznamenat, že vyhledávání informací bylo o něco jednodušší než u okolních států. Každá organizace poskytla důležité informace ve své výroční zprávě, jako např. Červený kříž nebo ADRA, nebo šly informace dohledat z jiných zdrojů. Po sečtení všech bodů srovnání, každá organizace měla plný počet bodů, takže 7. Každé kritérium také mělo nejvyšší možný počet bodů. Dohromady má ČR 28 bodů.

Tabulka 6 Komparace NNO v ČR

NNO	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledek (NNO)
-----	----------------	-----------------	----------------------	------------------------	----------------

ČČK	1	1	1	1	7
DSH	1	1	1	1	7
ADRA	1	1	1	1	7
ČvT	1	1	1	1	7
Výsledek (kritéria)	4	4	12	8	28

Slovenská republika

Slovensko má celkově 19 bodů. Nejlépe na tom byl Slovenský červený kříž, které všechny potřebné informace poskytuje v ročence vydávané pravidelně každý rok. Nejhůře na tom je Svaz kynologických záchranářských brigád (ZKZB), kde bylo možné dohledat jenom jeho základní úkoly z jiných zdrojů. Co se týká samotných kritérií, vybrané organizace často neposkytují data ohledně finančního zabezpečení.

Tabulka 7 Komparace NNO v SR

NNO	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledek (NNO)
SČK	1	1	1	1	7
DPO	1	1	0	1	4
ČvO	1	1	1	1	7
ZKZB	1	0	0	0	1
Výsledek (kritéria)	4	3	6	6	19

Polská republika

Jako u ČR a Slovenska zde opět splňuje všechny kritéria Červený kříž. Zbytek organizací neposkytuje informace o svém finančním zabezpečení, s tím že Báňská záchranná služba (CSRG) neposkytuje ani data o personálním zabezpečení. Polsko tím pádem má celkově 17 bodů.

Tabulka 8 Komparace NNO v PR

NNO	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledek (NNO)
PČK	1	1	1	1	7
ZOSP	1	1	0	1	4
GOPR	1	1	0	1	4
CSRG	1	1	0	0	2
Výsledek (kritéria)	4	4	3	6	17

Spolková republika Německo

Téměř stejně jako ČR je obodováno Německo a jeho vybrané NNO. Jediný rozdíl zde tvoří požárníci, u kterých je finanční zabezpečení najít v ročence, která je placená. I bez tohoto údaje má Německo celkově 23 bodů. Informace opět nabízela většina organizací ve své ročence.

Tabulka 9 Komparace NNO v SRN

NNO	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledek (NNO)
DRK	1	1	1	1	7
DFV	1	1	0	1	4
ASB	1	1	1	1	6
JUH	1	1	1	1	6
Výsledek (kritéria)	4	4	9	8	23

Rakouská republika

U NNO Rakouska měl plný počet bodů jen Červený kříž, u kterého jako jediného bylo dohledatelné právní ukotvení. U požárníků (ÖVB) a Johanitárské úrazové pomoci navíc chybí důležité finanční zabezpečení. Rakousko má celkem 19 bodů.

Tabulka 10 Komparace NNO v RR

NNO	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledek (NNO)
ÖRK	1	1	1	1	7
ÖVB	1	0	0	1	3
ASBÖ	1	0	1	1	6
JUH	1	0	0	1	3
Výsledek (kritéria)	4	1	6	8	19

6 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ

V této kapitole bude prezentována finální komparace vybraných států a výsledků komparace jednotlivých NNO. Dále budou stanovena možná návrhová opatření, která by tuto problematiku mohla zlepšit.

V tabulce níže se nachází součet bodů zvolených kritérií vybraných států. Výsledky tohoto porovnání vznikly jednoduchým sečtením výsledků v rámci států z předchozích komparací jednotlivých států.

Jak bylo už jasné v předchozí kapitole, nejlépe na tom je ČR s 28 body. Ale jak již bylo zmíněno, je nutné brát v potaz jednodušší vyhledávání informací, ovlivněné jak kvalitními ročenkami samotných organizací, tak jinými zdroji, hlavně publikacemi.

Těsně za ČR je Německo s 27 body, které ztratilo jediný bod tím, že finanční zprávu německých požárníků obsahuje ročenka, která se musí platit. Nelze tedy říci, že by tuto informaci tato NNO neposkytovala.

S 19 body se umístilo Slovensko a Rakousko. Zde půlka NNO jak u Slovenska, tak u Rakouska, neposkytovala finanční zprávu, nebo nebyla dohledatelná. U Rakouských NNO byl problém dohledat právní ukotvení, které organizace upravuje.

Na posledním místě se umístilo Polsko s 17 body. Tento celkový počet zavinilo neposkytnutí či nedohledání dat ohledně finančních zpráv většiny organizací.

Tabulka 11 Komparace vybraných států

Stát	Základní úkoly	Právní ukotvení	Finanční zabezpečení	Personální zabezpečení	Výsledky
ČR	4	4	12	8	28
Slovensko	4	3	6	6	19
Polsko	4	4	3	6	17
Německo	4	4	9	8	27
Rakousko	4	1	6	8	19

Z předchozích porovnání je zřejmé, že informace jsou nejlépe dostupné v pravidelně vydávaných ročenkách. I když vydání takové ročenky trvá déle (u všech organizací byly v

roce 2024 dostupné ročenky z roku 2022 a starší), tento zdroj poskytne všechny potřebné informace na jednom místě. Mnoho vybraných neziskových organizací (NNO) mělo tyto informace na svých internetových stránkách, ale někdy bylo obtížné zjistit, kde přesně tyto údaje hledat. V ojedinělých případech, například u slovenského Svazu kynologických záchranářských brigád, organizace neposkytovala žádné potřebné informace a data byla nutno hledat obtížně pomocí jiných zdrojů.

U vyhledávání informací na stránkách zahraničních NNO bylo někdy obtížné orientovat se v automatickém překladu stránek. V současné době je tento překlad na vysoké úrovni, ale stále nezvládá odbornou terminologii. Proto by bylo vhodné, aby organizace vytvářely anglické verze svých ročenek a dalších důležitých dokumentů, aby byly snadno dostupné pro mezinárodní veřejnost. Dále je důležité, aby webové stránky NNO byly jednoduše strukturované a navigace byla intuitivní. To usnadní uživatelům najít požadované informace bez zbytečného času a úsilí.

Kromě toho je důležité, aby organizace aktivně využívaly sociální média k šíření informací. Publikování klíčových výsledků, událostí a projektů na sociálních sítích umožní rychlé a snadné sdílení mezi širokou veřejností. To může zvýšit povědomí o činnostech NNO a zapojení veřejnosti.

Dalším důležitým krokem je zdokonalení procesu překladu odborných termínů. Organizace by měly spolupracovat s profesionálními překladateli nebo používat specializované překladatelské nástroje, které jsou schopny lépe zachytit odbornou terminologii. To zajistí, že i překlady budou relevantní a srozumitelné.

Kromě toho je důležité, aby organizace aktivně komunikovaly se svými stakeholdery a podporovaly otevřenost a transparentnost. Poskytování pravidelných aktualizací a reportů o činnostech organizace může posílit důvěru veřejnosti a zvýšit zájem o práci NNO.

Celkově lze konstatovat, že lepší přístup k sdílení informací je klíčovým prvkem pro úspěch neziskových organizací. Použití různých metod, jako jsou pravidelné ročenky, překlady do angličtiny, efektivní webové stránky, sociální média a transparentní komunikace, může výrazně zlepšit dostupnost a srozumitelnost informací pro veřejnost.

ZÁVĚR

Role nestátních neziskových organizací (NNO) v ochraně obyvatelstva je v České republice i ve vybraných státech klíčová. Tato práce zkoumala nejenom historický vývoj ochrany obyvatelstva, ale také roli NNO v této oblasti.

V teoretické části byla představena problematika ochrany obyvatelstva a NNO v ČR. Z analýzy vyplynulo, že NNO v České republice mají značný vliv na zlepšování stavu ochrany obyvatelstva. Představené organizace, jako Český Červený kříž, Dobrovolní hasiči, ADRA, Člověk v tísni a Charita ČR, poskytují široké spektrum služeb a pomoci obyvatelstvu v různých krizových situacích. Dále byla provedena komparace situace v oblasti ochrany obyvatelstva a role NNO ve vybraných státech: Slovenská republika, Polská republika, Spolková republika Německo a Rakouská republika. Bylo zjištěno, že všechny tyto země mají podobné struktury NNO, které se podílejí na ochraně obyvatelstva.

Praktická část této práce analyzovala konkrétní NNO v ČR a ve vybraných státech. Byla provedena detailní analýza činností organizací jako Červený kříž, dobrovolní hasiči či požárníci, Johanitánská a Samaritánská pomoc a další. Z analýzy vyplynulo, že NNO v jednotlivých zemích poskytují podobné služby a hrají podobně důležitou roli v oblasti ochrany obyvatelstva. Na základě provedené analýzy a porovnání byla vypracována série návrhů opatření, jak zlepšit efektivitu a účinnost práce NNO v oblasti ochrany obyvatelstva. Mezi tyto návrhy patří např.: Při hledání informací na zahraničních webových stránkách NNO je často obtížné orientovat se kvůli nedostatečné kvalitě automatického překladu. Proto je důležité, aby organizace vytvářely anglické verze svých dokumentů a měly přehledné webové stránky. Kromě toho by měly NNO aktivně využívat sociální média ke sdílení informací o své práci a zdokonalit proces překladu odborné terminologie. Důležitá je také otevřená komunikace s veřejností a stakeholdery formou pravidelných aktualizací a reportů.

Celkově lze říci, že nestátní neziskové organizace hrají klíčovou roli v ochraně obyvatelstva v České republice i ve vybraných státech. Jejich práce a angažovanost jsou neocenitelné při řešení různých krizových situací a poskytování pomoci obyvatelstvu v nouzi. Je důležité, aby tyto organizace měly podporu ze strany veřejnosti i státu, aby mohly efektivně plnit své poslání a chránit obyvatele v situacích ohrožení. Zároveň je nutné neustále hledat způsoby, jak zdokonalit práci NNO a posílit jejich kapacity pro budoucí výzvy v oblasti ochrany obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ADRA, 2023. Online. ADRA. Dostupné z: <https://adra.cz/>. [cit. 2023-12-30].

Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.samariterbund.net/>. [cit. 2024-04-18].

Arbeiter-Samariter-Bund, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.asb.de/ueber-uns>. [cit. 2024-04-17].

ARLIKATTI, S.; BEZBORUAH, K. C. a LONG, L. Role of Voluntary Sector Organizations in Posttsunami Relief: Compensatory or Complementary?. *Social Development Issues* [online]. 2012, roč. 34, č. 3, s. 64-80 [cit. 2015-04-01].

Caritas Polska, 2023. Online. Caritas. Dostupné z: <https://www.caritas.org/where-caritas-work/europe/poland/>. [cit. 2024-01-04].

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego S.A., 2023. Online. Dostupné z: <https://www.csrg.bytom.pl/poznaj-csrg-s-a/>. [cit. 2024-04-13].

Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.csrg.bytom.pl/>. [cit. 2024-04-17].

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ, 2023. Online. ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/>. [cit. 2023-12-30].

Člověk v ohrožení, 2023. Online. Člověk v ohrožení. Dostupné z: <https://clovekvohrozeni.sk/kto-sme/>. [cit. 2024-04-13].

Človek v ohrožení, 2023. Online. Dostupné z: <https://clovekvohrozeni.sk/>. [cit. 2024-04-16].

Deutscher Feuerwehrverband, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.feuerwehrverband.de/>. [cit. 2024-04-17].

Deutsches Rotes Kreuz, 2024. Online. Dostupné z: <https://www.drk.de/>. [cit. 2024-04-17].

Dobrovoľná požiarna ochrana Slovenskej republiky, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.dposr.sk/index.php/dpo-sr/info-o-dpo-sr>. [cit. 2024-04-16].

DOBROZEMSKÝ, V., STEJSKAL, J., *Nevýdělečné organizace v teorii*, Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

Dog rescue Slovakia, 2023. Online. Dog rescue Slovakia. Dostupné z: <https://dog-rescue.rezz.eu/>. [cit. 2024-04-13].

Feuerwehr-Statistik 2022, 2023. Online. Österreichischer Bundes Feuerwehr Verband. Dostupné z: <https://www.bundesfeuerwehrverband.at/2023/02/09/feuerwehr-statistik-2022-online/>. [cit. 2024-04-18].

Frič, Pavol a kol. Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století. Praha: Agnes, 2010. 263 s. ISBN 978-80-903696-8-9.

Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.gopr.pl/gopr/o-gopr>. [cit. 2024-04-13].

Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, 2024. Online. Dostupné z: <https://www.gopr.pl/>. [cit. 2024-04-16].

GRÁFOVÁ, Viola, 2020. Ochrana a sebeochrana obyvatelstva při mimořádných událostech velkého rozsahu. Bakalářská práce. Praha: AMBIS vysoká škola, a.s.

HADDOW, George D.; BULLOCK, Jane A. a COPPOLA, Damon P. *Introduction to emergency managment*. 7. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2020. ISBN 978- -0-12-817139-4.

HYÁNEK, Vladimír; PROUZOVÁ, Zuzana a ŠKARABELOVÁ, Simona, 2007. Neziskové organizace ve veřejných službách. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-4423-4.

Jahrbuch 2022, 2023. Online. Deutsches Rotes Kreuz e .V. Dostupné z: https://www.drk.de/fileadmin/user_upload/PDFs/Presse/Jahrbuecher/DRK_Jahrbuch_2022_Einzelseiten_LQ.pdf. [cit. 2024-04-17].

Jahresbericht 2022, 2023. Online. Johanniter-Unfall-Hilfe in Österreich. Dostupné z: file:///C:/Users/elisk/Downloads/Jahresbericht_Johanniter_2022.pdf. [cit. 2024-04-18].

Jahresbericht 2022, 2023. Online. Johanniter-Unfall-Hilfe. Dostupné z: https://assets.johanniter.de/JUH/Bundesgeschaeftsstelle/Dokumente/Jahresberichte/2022_Jahresbericht_JUH.pdf?_gl=1*zbutkz*_gcl_au*NTU4NjAyMjgyLjE3MTMzNjA1MTk.*_ga*OTkzMDM5Njk3LjE3MTMzNjA1MjA.*_ga_WY3Y4YLWL5*MTcxMzM2MDUxOS4xLjEuMTcxMzM2MDc2MC4wLjAuMA... [cit. 2024-04-17].

Jahresberichte, 2023. Online. Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs. Dostupné z: <https://www.samariterbund.net/die-welt-des-samariterbunds/presse-medien/jahresberichte/>. [cit. 2024-04-18].

Jarbuch 2022, 2023. Online. Arbeiter-Samariter-Bund. Dostupné z: <https://www.asb.de/ueber-uns/publikationen/jahrbuch-2022>. [cit. 2024-04-17].

Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.johanniter.de/johanniter-unfall-hilfe/>. [cit. 2024-04-17].

Johanniter-Unfall-Hilfe, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.johanniter.at/ueber-uns>. [cit. 2024-04-18].

KAVAN, Štěpán. *Nestátní neziskové organizace, dobrovolníci a možnost spolupráce při mimořádných událostech*. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2022. ISBN 978-80-7422-833-9.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030. Praha: MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2013. ISBN 978-80-86466-50-7.

LINHART, Petr a ŠILHÁNEK, Bohumil, 2008. Nevládní organizace působící v ochraně obyvatelstva v některých evropských zemích. MV-GŘ HZS ČR. ISBN 978-80-86640-87-7.

MERTOŮVÁ, Petra, 2014. Online. In: *Neziskový sektor*. Masarykova univerzita, s. 110-113. ISBN 978-80-210-6989-3. Dostupné z: <https://digilib.phil.muni.cz/node/45629>. [cit. 2024-02-23].

NICKLOVÁ, Denisa, 2015. *NEZISKOVÉ ORGANIZACE A MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI*. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita.

Ochrana obyvatelstva v vybraných evropských zemích, 2009. Druhé. Praha : MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86640-63-1.

Österreichischer Bundesfeuerwehrverband, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.bundesfeuerwehrverband.at/>. [cit. 2024-04-18].

Österreichisches Rotes Kreuz, 2023. Online. Dostupné z: <https://www.rotekreuz.at/home>. [cit. 2024-04-18].

PAULUS, František a COLLISOVÁ, Jitka, 2020. Proposed new directions to advance population protection system in the czech republic.

Pravidla dobrovolnické pomoci při mimořádných událostech, 2013. Pracovní skupina při Ministerstvu vnitra České republiky Dobrovolníci při mimořádných událostech a krizových stavech.

Rada vlády pro nestátní neziskové organizace, 2023. Online. Vláda České republiky. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/ppov/rmno/zakladni-informace-767/#>. [cit. 2024-02-23].

ŘEHÁK, David. MARTÍNEK, Bohumír a LEGIERSKÁ, Petra. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. rozšířené vydání. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. ISBN 978-80-7385-220-7.

Sdružení dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska, 2023. Online. Sdružení dobrovolných hasičů Čech, Moravy a Slezska. Dostupné z: <https://www.dh.cz/>. [cit. 2023-12-30].

Slovenská Katolícka Charita, 2023. Online. Slovenská Katolícka Charita. Dostupné z: <https://www.charita.sk/charitna-siet/>. [cit. 2024-04-13].

Slovenský Červený kříž, 2023. Online. Dostupné z: <https://redcross.sk/>. [cit. 2024-04-13].

Sprawozdanie finansowe, 2023. Online. Warszawa: Polski Czerwony Krzyż. Dostupné z: <file:///C:/Users/elisk/Downloads/SF-PCK-2022-17.04.2023.pdf>. [cit. 2024-04-16].

Stanovy ČČK, 2021. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/files/files/cz/stanovy/stanovy.pdf>. [cit. 2024-04-14].

Statistik, 2023. Online. Deutscher Feuerwehrverband. Dostupné z: <https://www.feuerwehrverband.de/presse/statistik/>. [cit. 2024-04-17].

Statut stowarzyszenia GOPR, 2022. Online. Gliwice: Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Dostupné z: <file:///C:/Users/elisk/Downloads/gopr-tekst-jednolity-statutu-gopr-obowia-zuja-cy-od-20221021-obejmuja-cy-zmiany-nzd-z-20220604.pdf>. [cit. 2024-04-16].

Svět neziskovek, 2023. Online. Dostupné z: <https://svetneziskovek.cz/management/neziskovy-sektor-v-cr>. [cit. 2024-02-25].

ŠAFRÁNKOVÁ, Jana, 2020. Místo a úloha nestátních neziskových organizací při plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Bakalářská práce. Praha: AMBIS vysoká škola, a.s.

ŠILHÁNEK, Bohumil a DVOŘÁK, Josef, 2003. Stručná historie ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-12-4. Dostupné také

z: <http://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:3c8b9780-84f6-11e4-9d8c-005056827e51>.

ŠIMKOVÁ, Eva. Management a marketing v praxi neziskových organizací. Vyd. 5., upr. Hradec Králové: Gaudeamus, 2012. ISBN 978-80-7435-230-0.

Unsere Hilfe in Zahlen 2022, 2023. Online. Österreichisches Rotes Kreuz. Dostupné z: <https://www.rotekreuz.at/jahresbericht>. [cit. 2024-04-18].

Vnitřní oznamovací systém, 2023. Online. In: Člověk v tísní. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/vnitri-oznamovaci-system-7s>. [cit. 2024-04-15].

Výročná správa 2022, 2023. Online. Bratislava. Dostupné z: https://clovekvohrozeni.sk/wp-content/uploads/2024/04/2401_CVO_VYROCNA-SPRAVA_165X240_BLOK_H_Nahlad-11.pdf. [cit. 2024-04-16].

Výroční zpráva 2021, 2022. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: https://www.cervenkykruz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2021.pdf. [cit. 2024-04-14].

Výroční zpráva 2022, 2023. Online. Praha: Český červený kříž. Dostupné z: https://www.cervenkykruz.eu/files/files/cz/archiv_vyroc_zpr/VZ_CCK_2022.pdf. [cit. 2024-04-14].

Výroční zpráva 2022, 2023. Online. Praha: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/vyrocni-zprava/2022/vz-2022_SH-CMS_online.pdf. [cit. 2024-04-15].

Výroční zpráva Člověka v tísní 2022, 2023. Online. Praha: Člověk v tísní. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/media/publications/2043/file/cvt_vz2022_web.pdf. [cit. 2024-04-15].

Zákon č. 198/2002 Sb.: Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (zákon o dobrovolnické službě), 2002. In: .

Zákon č. 239/2000 Sb.: Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. In: .

Zákon č. 240/2000 Sb.: Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), 2000. In: .

ZEMAN, Tomáš, František PAULUS a Kamil BEDNÁŘ. Ochrana obyvatelstva a integrovaný záchranný systém I. ISBN 978-80-7582-385-4.

Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, 2023. Online. Dostupné z: <https://zosprp.pl/misja/>. [cit. 2024-04-13].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ADRA	Adventis Development and Relief Agency
ASB	Arbeiter-Samariter-Bund
ASBÖ	Arbeiter-Samariter-Bund Österreichs
CPO	Civilní protiletectká obrana
CSRG	Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
ČvO	Člověk v ohrožení
ČvT	Člověk v tísni
DFV	Deutscher Feuerwehrverband
DHZ	Dobrovolný hasičský zbor
DPO	Dobrovolná požární ochrana
DRK	Deutsches Rotes Kreuz
DRS	Dog rescue Slovakia
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
IZS	Integrovaný záchranný systém
JUH	Johanniter-Unfall-Hilfe
MU	Mimořádná událost
MV	Ministerstvo vnitra
NATO	Severoatlantická aliance
NNO	Nestátní neziskové organizace
OO	Ochrana obyvatelstva
ÖRK	Österreichisches Rotes Kreuz

PČK	Polský červený kříž
PO	Právnícká osoba
SČK	Slovenský červený kříž
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SH ČMS	Sbor hasičů Čech, Moravy a Slezska
SR	Slovenská republika
THW	Bundesanstalt Technisches Hilfswerk
ZKZB SR	Zväz kynologických záchranárskych brigád Slovenskej republiky
ZOSPRP	Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Vztah ochrany obyvatelstva, civilní ochrany a civilní obrany	13
Obrázek 2 Bezpečnostní systém České republiky	14

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Historie ochrany obyvatelstva	16
Tabulka 2 Slovenská republika – přehled státu	26
Tabulka 3 Polská republika – přehled státu	27
Tabulka 4 Spolková republika Německo – přehled státu	28
Tabulka 5 Rakouská republika – přehled státu	28
Tabulka 6 Komparace NNO v ČR.....	61
Tabulka 7 Komparace NNO v SR	62
Tabulka 8 Komparace NNO v PR	63
Tabulka 9 Komparace NNO v SRN	63
Tabulka 10 Komparace NNO v RR.....	64
Tabulka 11 Komparace vybraných států	65

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Název přílohy

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY